

Taka postala
pláté in num.
No. 224.713-929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. Hir-
detések díjazás szerint. Az „Uj
KELET” az erdélyi és bánsági
zsidóság egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

zsido politikai napilap

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jámor
Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Há-
szegi Ernő, Str. Matei Millo 10.

Ara 5 lej

Péntek, 1933 ápr. 21

3693. EV. XVI. EVF.
NISZAN 25. 90 SZAM.

Erre feleljen az Erdélyi Lapok

Irtunk tegnap néhány enyhe szót a nagyváradi Erdélyi Lapok címére abból az alkalomból, hogy az erdélyi katolikusoknak ez a lapja husvétii ajándékképpen arról igyekezett meggyőzni olvasóit, hogy Tiszaeszlárban valóban vétét vették a zsidók Solymosi Eszternek.

Csak ugy mellékesen megjegyeztük azt is, hogy ez a sajtóorgánum hitlerista hurokon játszik, noha a katolicizmus ösz-szes hivattott képviselői a hitlerizmus ellen fordultak és Németországból tömege-sen menekülnek Hitler terrorja elől — a katolikus papok is.

Nem lep meg bennünket, hogy az Erdélyi Lapok egészen világos cikkünknek csak a mellékmondataira felel.

Arról, hogy propagandát csinált a vérvádmesének, hallgat.

Csak Hitlerrel szembeni magatartásáról beszél és nyíltan bevallja, hogy hitlerista.

Tudomásul vesszük.

A tények kétségbeesett elferdítésével bizonyítani igyekeznek azt is, hogy az egész világ katolicizmusa ez az álláspontja.

Erről most nem vitatkozunk. Erről felelnek helyettünk a nyilatkozó püspökök, a menekülő és a letartóztatott katolikusok.

Aztán szemünkre hányja, hogy csak a hitleri terror ellen tiltakozunk, de bezegg elhallgattuk a spanyolországi, mexikói és oroszországi katolikus üldözéseket.

Nem igaz.

Mi a spanyolországi és mexikói katolikusok üldözéséről talán még az Erdélyi Lapoknál is többet írtunk. Arról nem is szólva, hogy az Uj Kelet az egyetlen erdélyi lap, amely az oroszországi vallásellenes kampányt állandóan napirenden tartja, hiszen Oroszországban egy sorsa van a katolikus és a zsidó egyháznak.

Ennyit a mellékvágányról. És most kénytelenek vagyunk az Erdélyi Lapokat fülönfogni és a fővágányra hurcolni.

Mi van a vérvádról szóló husvétii cikkkel?

Mi nem a lap hitlerista magatartásáért vontuk felelősségre az erdélyi püspököket.

Egyáltalában nem vontuk felelősségre a püspököket.

Csak megkérdeztük tőlük, hogy kinek a nevében hirdeti a lapjuk a tiszsaeszlári „igazságot”?

Ezt pedig jogunk van tudni.

Most pedig feleletet követelünk köntőfalazás nélkül. Ki tartozik számadással a husvétii vérvád cikkért?

Kinek a számlájára irandó az a galád-ság, hogy 1933-ban vérvádmesével fertőzi meg a közvéleményt a katolikusok szó-csöve?

Erre feleljen az Erdélyi Lapok.

Aztán felőlünk akár mindennap is csokolózhatik Hitlerrel.

Jöttek, láttak és — hazakullogtak

Papen, az urlovas és Göring az elme-beteg, egymásratalálva a célok és szán-dékok alantosságában, Rómába menének, ahova manapság nemesak minden ut, de főleg a fasiszták útja vezet.

S mialatt otthon keresztény és zsidó embertársaik börtönök mélyén és S. A. huligánok barbár öklei alatt szenvednek: ők a képmutatók arcátlanásával vettek részt az örök szeretetet hirdető és egy názáreti zsidó ács által alapított keresztény vallás ünnepi szertartásain.

Mindez azonban csak maszlag, szem-fényvesztés, külsőséges parádé volt, annak az egyszerű ténynek leplezésére, hogy a náci program tíz éven keresztül a „feketé internacionálé”-val, tehát a katolikus papsággal való leszámolást is hirdette.

A valódi cél egészen más volt. Papen és Göring tulajdonképpen azért utaztak Rómába, hogy egyetlen roham-mal beveggyék Mussolini szívét és a fasiszta elvtársi hűségére való hivatkozással

A japán kormány diktátori hatalom megadását kéri a parlamenttől imperialista céljai megvalósítására

A japán admiraltás Port Arthurt újra flottabázissá fejleszti ki

A japán haderő zöme gyors menetben közeledik Peking felé

London, április 20. A japán kormány felhatalmazási törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé. A tókiói kormány diktátori hatalom megadását kéri azzal az indoklással, hogy számolni kell a népszövetségi hatalmak japánellenes gazdasági blokádjával arra az esetre, ha Japán olyan tervek megvalósítására kény-szerűl, amelyek nem találkoznak a hatalmak tetszésével.

Egyidejű jelentés szerint a japán admiraltás Port Arthurt újra flottabázissá fejleszti ki, ami valószínűleg azt a célt szolgálja, hogy a katonai operációkat a kikötőből támogassák.

A Havas távirati iroda közli Tókióból azt a hírt is, hogy a japán kormány erőlyes elutasító választ adott Jurenw tókiói szovjetellenes által előterjesztett de-

marásra.

Ujabb jelentések arról számolnak be, hogy a japán haderő zöme gyors menetben közeledik Peking felé. A hadosztályok tüzérségi pergőtűz és repülőmadások védelme alatt átkeltek a Luang folyón s most már csak egy napi járóföld-re vannak a volt kínai császári főváros határától.

Kétségtelennek tartják a Távolkeleten, hogy Pu-Yi excsászár, a független Mandzsuria köztársasági elnöke közelebből Pekingbe fogja áttenni székhelyét.

A pekingi japán diplomáciai képviselő hivatalos közlést juttatott el a hatalmak diplomatáikhoz, melyben közölte velük, hogy Japán Peking megszállása után is biztosítani fogja a külföldi hatalmak érdekeinek tiszteletben tartását.

Az előjelek szerint békésen fog elsimulni az orosz-angol konfliktus

A Vickers-cég tovább szállítja a rendeléseket Oroszországnak

London, április 20. Moszkvában Thornton és Macdonald elítelt angol mérnökök védői büntetémérseklés iránt előterjesztést tettek. Ugy hírlik, hogy abban az esetben, ha a szovjet részéről az igényt honorálják, az angol kormány enyhíteni fogja az oroszországi árubehozatali tilalomról szóló rendelkezést.

Egyidejűleg Malski londoni szovjet-követ, kormány képviselőjében demar-sot nyújtott át a Foreign Officeban az oroszországi petroléum, fa, gabona és gyapot importjának betiltása miatt. Ezzel szemben a londoni Vickers-gyár kom-munikét tett közzé, melyben bejelenti,

megnyerjék őt az Anschluss eszméjének.

Ugyanakkor azonban Dollfuss is Rómában termett, aki — csodálatsképpen — egyáltalában nem osztja némely kétes ítéletű romániai hecc-kaplán és tollfor-gató bérence ama nézetét, hogy a katolizmus érdekei összeegyeztethetők volna a náci érdekeivel.

Dollfussnak, a keresztény szociálisták vezérének nem kellene a náci s így nem kell az Anschluss sem, holott Hitler uralomra kerülése előtt — Seyppelle szem-ben — ő képviselte pártjában a titkos esatlakozási vágyakat.

Mindenki azt várta volna, hogy Mussolini, a revizionizmus pápája, a fasisz-mus felfalója, hangos evvivával fogja keblére ölelni Göringet és Papent s egyenesen fel fogja szólítani őket arra, hogy szállják meg és kebelezzék be Ausztriát.

Ehelyett azonban mi történt? Az történt, hogy Dollfuss győzött és Mussolini még fegyveres segítséget is felajánlotta arra az esetre, ha Göring ur barnaingesei nemzeti ébredésüket Ausztriára is ki akarnák terjeszteni.

A kicsi, törpe Dollfuss, akit hazájában „Dollfuss erwachse!” megszólítással gúnyolnak politikai ellenfelei, megfogadta a jótanácsot és Ausztriát nem hajlandó kiszolgáltatni a „Deutschland erwache” humbugiának.

Göring és Papen tehát esalódtak Mussoliniben.

hogy a történetek ellenére továbbra is folytatja a szovjetrendelések szállítását.

A szovjet részéről tegnap kifizettek 30 millió dollárt Angliában eszközölt ipari megrendelések egy részének ellenértékéül.

Az orosz behozatal elleni rendszabályok április 26-án lépnek életbe, de valószínűleg csak abban az esetben, ha a szovjetunió végrehajtó bizottsága az elítelt két angol mérnök ügyében előterjesztett kegyelmi kérvényt nem honorálna s az elítelték szabadságvesztését egyszerű kiutasítással át nem változtatná.

A fasiszta szolidaritás egyelőre esődöt mondott.

A megnyugtató ebben a csalódásban az, hogy nem az első és nem az utolsó.

A hitleri üresfejűségére és koncepciótlanságra a külpolitikai kudarcok való-ságos lavinája gördül alá.

Hogy Franciaország, Lengyelország, Anglia, Spanyolország, Szovjetország, a kisantallamok hangulata egyenesen gyűlölködő velük szemben, hogy az elszigeteltség fojtogató gyűrűje egyre szorosabba zárul körülöttük, — az természetes.

De a fasiszta Olaszország és főleg a Mussolini részéről kapott refü egyenesen lesújtó hatású rájuk néve.

Ördögi vetésük nemesak otthon érett meg, de erőben van, — az ellenkező póluson — a külvilágban is.

Az olaszországi szegycmenteljes kudarc egyik kimagasló mementója a hitlerista külpolitika teljes tehetetlenségének.

Göring és Papen azzal a felfuvalkodott hittel utaztak Rómába, hogy jönnek, látnak — és győznek.

Ezzel szemben az történt, hogy jöttek, láttak — és teljes kudarcot hazakullog-tak.

A kis Dollfuss legyőzte az óriásokat. A fasiszta szolidaritás legendának bizonyult, mintahogyan legendának fog bizonyulni az egész „Harmadik Birodalom”-ról zengő hitleri messianizmus is.

VILAG TÜKRE

A kampóskereszt külpolitikája

Végre megszólalt külpolitikai kérdésekben is Hitler kormánya. Nem ugyan a külügyminiszter, hanem a nemzeti szocialista párt külügyi hivatalának vezetője, Alfréd Rosenberg, akit a párt job-bik eszének tartanak. Azt mondják róla, hogy a kampóskeresztesek terrorisztikus lendületéből csak annyit tartott meg, a mennyire éppen szüksége van, egyé-bként higgadt, objektív szemléletű poli-tikus, már amennyire ebben a pártban valaki objektív lehet.

Mindenestre hasznos dolog megismerkedni a hitleri külpolitikával, hogy min-denki lássa, mit vél elérhetőnek ez a „törvényes” forradalom, amit faji alapon és borzalmas jogtiprással csináltak meg Hitlerék és Hugenbergék.

Alfréd Rosenberg a Hearst sajtó képviselőjének mondotta el külpolitikai kon-cepcióját.

Az újságíró megkérdezte Alfréd Rosenberget:

— Hogy képzeli Németország az ő biz-tonságának megvalósítását azok után, hogy a világtörténelem egyik legna-gyobb leszerelési konferenciája ugyszól-ván fiaskövél végződött.

Rosenberg erre azt felelte, hogy még-sem látja kilátástalannak a helyzetet, főleg azért, mert még mindig várható újabb leszerelési konferenciák, amelyek talán több eredményt hoznak az eddigi-nél. Az újságíró azonban információira hivatkozva, azt mondotta, hogy vélemé-nye szerint jelentősebb konferencia már a leszerelés kérdésében belátható időn belül aligha várható. Rosenberg erre azt felelte, hogy Németország biztonságát a Mussolini-féle négyhatalmi paktum is garantálhatja.

— Olyan súlyos belső problémáink van-nak — mondotta Rosenberg — hogy ag-gresszív külpolitikát aligha folytathat-nánk. Németországnak nincsen támadó szándéka egyetlen országgal szemben sem, legkevésbé Franciáországgal szem-ben.

A mostani kormány legszivesebben azt szeretné látni, hogy a többiek is leszerel-nek. Mert ha a leszerelés nem történik meg, akkor mi is kénytelenek vagyunk kevés pénzünket felszerelésre fordítani. Holott a pénzre Németországnak más-felé lenne nagy szüksége.

— Nagy szociális problémák várnak megoldásra. Németország ezért ki fogja aknázni a békés megoldások minden le-hetőségét és egyetlen alkalmat sem fog elmulasztani arra, hogy a békét fenntar-tsa. Ha azonban ezek az igyekevések er-edménytelenek lennének, akkor arra az álláspontra kell majd helyezkednünk, hogy a versaillesi szerződés más aláírói is meg szegték a szerződést és ezzel feloldották Németországot kötelezettségei alól.

Az újságírónak arra a kérdésére, hogy mit szól Rosenberg azokhoz a külföldi újságközleményekhez, amelyek interven-cióis háborút követelnek Németország ellen a nemzeti szociálisták vezető külpoli-tikusa így válaszolt:

— Sokat beszélnek néhány országban a Németország ellen várható intervenció-s háborúról. Néhány országban ez a fecse-gés már valóságos lázzá fajult. Ha akad-nának hatalmak, amelyek meg mernék kockáztatni ezt a lépést és ha sikerül Németországot az intervencióval széljel-törni, akkor elkerülhetetlen a világtas-zatrófa. Mert mi más lehet az ilyen lépés eredménye, mint egy kommunista hullám, amely elárasztaná egész Euró-pát. A kommunizmus akkor Vladivostok-tól az Atlanti óceánig terjedne.

— Tehát — kérdezte az újságíró — van-nak tényezők, amelyek az európai békét biztosítani tudnak. Nagyon szeretném ön-től hallani, hogy melyek azok?

— Mindenek előtt Németország keleti határára kell biztosítékokat szereznünk és egész Európának oda kellene hatnia, hogy Lengyelországban a dolgok lecsillapodjanak. Pillanatnyilag ugyanis Lengyelor-szágnak olyan események zajlanak, ame-

Uránia Mozgó

bemutatja:

„Texasi kalandor“

Főszerepben: TOM MIX és a híres TONNY Iova. Izgalmas és szenzációs kalandokkal teli film.

lyek könnyen az európai béke felborulásához fejlődhetnek. Valóságos tömegpszichózis uralkodik ebben az országban. Rémmeséket terjesztenek a német eseményekről és ezzel a tömegeket valósággal lázba ejtik. Meg kell állapítanom, hogy a lengyel agitációt belpolitikai okok idézték elő. Az ország mai politikája ugyanis a békétlen tömegek figyelmét el akarja téríteni és errefelé legalkalmasabbnak találják azt, ha Németország ellen hangulatot csinálnak. Azt mondják többek között, hogy az agresszív német nacionalista politika miatt szükség lenne Szilézianak és Keletproszországnak a megszállása. Emlékeztetnem kell a lengyeleket, hogy az eredeti békeszerződések során egy legyél korridorról, mint ahogyan az most létezik, nem is volt szó. Wilson 14 pontjában emlékezés történik ugyan arról, hogy Lengyelországnak szabad utat kell biztosítani a tenger felé, de semmiképpen sem történik akár utalás is arra, hogy német területet kisajátíthatassanak. Annyi tény, hogy a lengyelek a békeszerződések idején és később olyan térképet köröztek, amelyekben német városok lengyel névvel voltak megjelölve és amelyek sok egyéb hamisítást is tartalmaztak. Ezek a térképek az amerikai képviselőket is félrevezették. Az utóbbi tíz év alatt Lengyelország elnyomta a német kisebbségeket. Rengeteg német birtokot sajátítottak ki, körülbelül egymillió hold földet és a kisajátítás még ma is folyik. Mi sem természetesebb, minthogy az állandó nyugtalanságnak ez a félszke a két országot permanensen háborus veszedelemben tartja. Még két tényező veszélyezteteti az európai békét. Az egyik az, hogy a német fegyverkezési egyenjósítást csak ígérték, de nem teljesítették. A másik a leszerelés. Németország pedig nem fog nyugodni mindaddig, amíg nem teljesítik ezt a jogos két követelést.

A német-angol viszonyról Rosenberg szintén nyilatkozott. Ezt mondta: — A brit politikában különböző irányokat látunk. Bizonyos angol körök politikai és morális szükségletnek tartják azt, hogy Németország igazságos elbánásban részesüljön. Mások viszont azt tartják, hogy az angol politika Franciaország hegemonia-politikájához csatlakozzon. Ugy véljük azonban, hogy ez a surlódás nem alkalmas arra, hogy Németország ellen nagyobb eseményeket robbantathatna ki.

Alfred Rosenberg ezután áttért a német ipari fejlődésre. A nagyipar az utóbbi években kénytelen volt erősen fejlődni, mert a hadiszerkeket kellett termelnie. Ez a nagyipar azonban a többi ipari álmoknak, így Angliának nem épen veszedelmes konkurrens. A nemzeti szocialista mozgalom erős parasztságra fog támaszkodni és Németország benső piacát akarja fejleszteni és erősíteni. Németország nem akar az amerikai, vagy a brit érdekek veszélyes konkurrensévé válni.

— Mi — folytatta — piacainkat Európára keleti részén keressük. Meg fogjuk csinálni a Hansa-csatornát, amely a keleti tengert össze fogja kötni a rajnai ipari területekkel. Ha a tervet meg tudnánk valósítani, akkor sokezer munkás négy éven át foglalkozhatna juthat.

Végül az amerikai adósságokról esett szó. Rosenberg arra kérte az újságírókat, közölje Amerika közvéleményével, hogy Németország már 17 milliárd dollár hadiszerkeket fizetett és legfőbb ideje, hogy főleg Amerika legyen méltányos irányban.

Szederkényi Anna: Felszabadultak. A kitérő iróné a ma asszonyának és vergődő korunknak legizgalmasabb problémáit tárgyalja regényében. Ára csak 32 lej. Kapható az Új Kelet könyvostályában.

Keresztények a zsidó fronton. Irta: Dr. N. M. Gelber, fordította: Dr. Kupfer Miksa. A zsidó történelem legérdekesebb fejezeteit tárja fel ez a pompás könyv. Tizenhárom rendkívül érdekes monográfia a történelem azon keresztény alakjairól, tudósokról, írókról, fejedelmekről és diplomatákról, akik pártatlan odaadással küzdöttek a zsidó nép jogaiért és szebb jövőjéért. Palesztina felépítéséért, olyan időben, amikor ezt maga a zsidó nem akarta. A könyv ára fűzve 90 lej. Kapható az Új Kelet könyvostályában.

A nemzeti-szocialista svábok előretörésének visszhangja

Muth Gáspár nyilatkozata a sváb népközösségi választások eredményéről

A nációk elismerik a zsidó kisebbséget és a faszizmust német monopóliumnak tekintik

Timisoara-Temesvár, ápr. 19. (Az Új Kelet tud.) Lapunk tegnapi számában megírtuk, hogy a német-sváb népközösségi választások a hitleristák előretörését hozták magukkal, ami rendkívül jellemző az itteni sváb kisebbség eltévelyedésére. A választások végleges eredményei még nem ismeretesek. Egy azonban bizonyos: a dr. Muth Gáspár és Blaskovits Ferenc prelátus vezetése alatt álló hivatalos lista kisebbségben maradt a két ellenzéki párt listáira leadott szavazatokkal szemben. A hivatalos lista az eddigi eredmények szerint az egész választási területen 16.000 szavazatot, a Hans Beller aradi képviselő vezetése alatt álló antiklerikálisok 12 ezer, a hitleristák 9000 szavazatot kaptak. Muthék tehát 43, Bellerék 33, míg a nációk 24 százalékot értek el. Különösen Aradon ért el nagy győzelmet az ellenzék. A hivatalos lista itt mindösszesen 26 százalékot kapott, míg a Beller-lista a szavazatok 44 százalékát, a hitleristák pedig 30 százalékot kaptak. Általában az egész választási területen az ellenzék a szavazatok ötvennyolc százalékát szerezte meg.

Muth Gáspár nyilatkozata

A sváb hivatalos körökben előre-látták az ellenzék előretörését. Muth Gáspár dr. a választások után nyilatkozott a sajtó előtt és a következőket mondta: — A nemzeti szocialisták előretörésének magyarázatát abban a szuggesztív hatásban látom, amelyet Németország gyakorol a német népkisebbségekre. Hozzájárult az is, hogy a hitlerizmus Németországban éppen a mi választásaink idejében érte el a legnagyobb győzelmeit.

— Ez a választás volt népünk harmadik nagy megmozdulása. A régi népközösségeken kívül még három párt jelentkezett: az ifjú svábok, a Hügel-csoport és a nemzeti szocialisták. Ez a körülmény sokakban lehangoltságot idézett elő, mert a pártokra való szakadozás jeleit látták ebben. Erre azonban az a válaszuk, hogy magunkra kellett vállalnunk a kisebb bajt, a nagyobbikat elhárítására, mely abban állott volna, hogy népünk egy része kívül maradjon a nemzeti szervezet fejelemén. Minden párt vezetője és jelöltje nyilatkozatban kötelezte magát, hogy a szervezetben belül marad és aláveti magát a többségi határozatnak. Reméljük, hogy

Jó lépéssel előrejutottunk és bizonyos, hogy így lesz népünkben egy test és egy lélek.

Amint láthatjuk, a hivatalos körök nemcsak hogy nem érinti fájdalmasan a hitleristák előretörése, hanem egyenesen örülnek az ellenzéki győzelemnek és saját listájuk vereségének. Mindenesetre érdekes jelenség. Jellemző azonban arra, hogy a józanabb körök és olyan vezető-egyénségek is, mint Muth Gáspár, magától értetődőnek és természetesnek tartják a nemzeti szocialista előretörést és ezt „előrejutásnak” tekintik.

Az erdélyi nációk csak „elvbene” antiszemiták

A győztes nációk is nyilatkoztak már. Különösen érdekes dolgokat mondott Stoss Ferenc, a párt egyik vezetőembere: — Mi csak elvi téren harcolunk a zsidókkal — mondotta. — Semilyen más zsidóellenes megmozdulásról nem lehet szó. A zsidóságot, mint kisebbséget elismerjük és kívánjuk, hogy ugyanazon jogokban részesüljön, mint mi, de természetesen ezeket a jogokat saját magának kell kiharcolnia.

De hogy mennyi ellentmondás van és mily paradoxon az erdélyi németek nemzeti szocialista elképzelése, erre a legjellemzőbb dr. Fritz Theilnek, szászok főpublicisztájának cíkke, amely a faszizmust a németek monopóliumának tekinteti és azt hiszi, hogy azzal a németeken kívül senki más nem élhet. Fritz Theil ugyanis a következőket írja lapjában:

A nációk monopóliuma

— Ha a külföldi németeket körülvevő többségi népek a német események na-

tása alatt helyes, vagy helytelen fel-fogással, a szélsőséges nacionalizmushoz való alkalmazkodással a többségnek egyedülálló jogát akarják kihangsúlyozni a kisebbségekkel szemben, hogyha az eddig, mint egyedül boldogítottak vallott demokráciát egy tekintet nélküli fasz-

Minden zsidó iparos és tisztviselő váltsa ki szavazó céduláját a munkakamarai választásokra

Cluj-Kolozsvár, április 20. (Az Új Kelet tud.) A munkakamarai választásokra lelkesen készülnek a zsidó tisztviselők és iparosok. A 2. számú egyezményes magyarpartizidópárti lista jelöltjeit tegnapi számunkban közöltük. A lista mögé a magyar és zsidó tisztviselők nagy tömege csoportosul és tisztviselők szakmai érdeke, hogy a listáról minél többen kerüljenek be a munkakamarába. A választási igazolványok kibocsátása nagy érdeklődés mellett folyik és az eddigi jelentkezésekből is megállapítható, hogy a munkakamarai választók nagy százaléka vonul majd fel a szavazásokon.

Az iparosok listáján a kisebbségi pártok igen előnyösen vannak képviselve. A 2. számú egyezményes lista iránt a polgári gondolkodású iparoság reprezentánsai állanak és a kisebbségi pártok megegyezése valószínűleg sikerre is fogja vinni ezt a listát. Még két nap áll

mus javára feladják, úgy nem marad számunkra egyéb, mint letérni a kisebbségi fogalom utjáról és vállalni a nagyobb állami térben minden határ feletti létező német néptöbbséghez való hozzá-tartozást.

Ami azt jelenti más szóval, hogy: ha az itteni többség ugyanolyan eszközökkel merne nyulni az itteni német kisebbséggel szemben, mint amintőkét a németországi többség alkalmaz ma az ottani kisebbségekkel szemben, úgy az itteni németek egy csapásra megszűnnek romániai kisebbség lenni és felcsapnak irredenta pángermánakk. Az itteni szászok tehát aprobálják a németországi nációk terrorját, de előre kijelentik, hogy ezzel a terrorral csak a németeknek szabad élniük, viszont a más országokban élő német kisebbségekkel szemben ne merjen senki a németországi példával élni, mert ebben az esetben ők a „nagy német néptöbbség” mellé állanak...

rendelkezésre ahhoz, hogy az igazolványokat kiváltsák és a zsidó iparosoknak kötelessége is a rendelkezésre álló rövid idő alatt megszerezni a szavazó könyvet és ezzel a zsidó párt egyezményes listáját támogatni.

Az iparosok listája a következő: 1. Moldovan Anton, az ipartest. elnöke. 2. Onofray Stefan, kádár. 3. Blaga Komulus, mechanikus. 4. Rosenfeld Armin bádógos. 5. Drasovean Petru pék. 6. Horváth Paul lakatos. 7. Petricas Aurel szabó. 8. Schwartz Sándor bádógos. 9. Biris Luca cipész. 10. Hegedüs Iuliu építész. 11. Laderida Mihail kéményseprő. 12. Pálzás Anton fodrász. 13. Besuan Dumitru bádógos. 14. ing. Markó Vilhelm szerelő. 15. Mándrutin N. lakatos (Torda). 16. Berki Alexandru asztalos. 17. Szigeti Alexandru asztalos (Torda). 18. Moldovan Alexandru asztalos (Dés). 19. Pop Eugen cipész (Dés).

Tizenhat autobusz viszi át most az utasokat Erdélyből a Regátba

Oradea-Nagyvárad, április 20. Amint már jelentettük, most kezdik az átépítést Európa egyik legnagyobb alagútjának, amely Erdélyt évtizedek óta köti össze a regáttal. A tömösi szorosban egy hosszabb alagút halad keresztül, amelyben felfelé 12 percig megy a gyorsvonat. Ennek az alagútnak az átépítése vált szükségessé. Április 20 és május 15. között teljesen átépítik a tömösi alagutat, amelybe jelenleg a talajvíz alulról és felülről is szivárog és így nagy veszedelemmel fenyegeti a közlekedést.

Egy nagyváradi ismert szakember most jött haza arról a vonalról és a következő érdekességeket mondotta az újságíróknak: Hatalmas munkástábor és anyagraktár áll Felsőtömösön. Talpa, vasalkatrész, cement, kavics, kő, homok valóságos hegyekbe rakva várja a munka megkezdését. Kizárólag erős, egészséges, speciális munkára kiképzett munkások várnak már ott, akiket Bánffyhungyadról és környékéről vitettek oda s mindgyüket orvosi vizsgálat alá vetettek annak megállapítása céljából, hogy elég erősek-e a légzőszerveik. Az alagút levegője ugyanis még a köszvénybányákénál is rosszabb. A munka május 15-ig okvetlenül befejező-

dik, mert akkor kezdődik a nyári menetrend, tehát az átépítés miatt bevezetett ideiglenes menetrendnek május 15-én meg kell szűnie.

Rendes gyorsvonattal és személyvonattal az erdélyi vonalon ezután is el lehet jutni Bukarestbe, de az alagútnál átszállnak az utasok. Csak most tudták meg, hogyan történik az átszállás a meredek helyen.

A regényes fenyőerdők között levő felsőtömösi állomáshoz 16 nagy autóbussz állít be a CFR, amelyek a meredek országúton Predealig félóra alatt viszik az utasokat és az összes csomagjaikat, mindkét állomáson hordárok lesznek, akiknek a munkájáért tilos díjat elfogadni. Ugyanezt az utat teszik meg a Párizs—Budapest—Biharpuspöki—Nagyvárad—Bukaresti nemzetközi gyorsvonat utasai is. Ezek a vonatok nappal érkeznek meg az alagúthoz, az éjjeli gyorsvonatok Kiskapuson keresztül Szeben felé térnek el és csupán egy személyvonatpár ér oda éjjel két órakor. Ezért megfelelő fegyveres őrséget rendeltek ki, nehogy a sűrű erdőkből éjjel rablók törjenek az utasokra.

Szinkör Mozgó

Péntektől 3, 5, 7 és 9:

Pánik a városban

A főszerepben:

Buster Crabbe,

Az olimpiai 400 méteres uszás világbajnoka.

Bucu Kelet... ma, pé... hosszas... ményi... rosi lap... ban Se... tevéken... Nem fe... kezetés... nyekró... zók R... nak, h... ciók al... fenyege... skeptik... külügy... sodott... is tiszt... ma na... ha mos... Hitlerne

Titul... közös... külpolit... zseniális... ni akció... totta az... revizion... kisanta... megelőz... kozast... direktor... don ezz... vizioniz... mint a... mu meg... és Lond

Közbe... látott es... tant jav... barbár... vizionis... volna e... cuzistái... ban esa... gait cso... nak arr... letére a... esernovi... ágos v... reket tal... ték, hog... zet tagj... jen Hit... hallani... ukraina... a jelenl... Bukovin... ban fog... támogat... mi Cuzi... zálnak... ránokka... Hitler... tentős s... Az a ha... francia... metorsza... denre jó... met re... gére leg... sietett... az oldal... inaugur

Ami... párizsi... rökben... ügymin... hogy sz... és angó... angol pe... járultak... dításáho... arra is... ciójának... Helyese... mus elle... hanem... nyolított... ciai ke... hibája... sága tet... maga le... sokkal... diploma

„A revizionizmus veszedelme csökkent, de nem tűnt el teljesen“

Titulescu londoni és párizsi sikerei. Hitlernek akaratlanul is nagyrésze van a revizionista mozgalom ellanyhulásában

Bucuresti-Bukarest, április 20. (Az Uj Kelet tud.) Titulescu külügyminiszter ma, pénteken este tér vissza Bukarestbe hosszas külföldi utjáról, amelynek eredményeit élénken kommentálják a fővárosi lapok. Kétségtelen, írja az Adevérluban Scrutator, hogy a külügyminiszter tevékenysége jelentős aktívával zárul. Nem feltevésekről, vagy elméleti következtetésekről van szó, hanem konkrét tényekről, amelyek valamennyien kedvezőek Romániára. Sok hónapja már annak, hogy Titulescu — pozitív információk alapján — revizionista mozgalom fenyegető megmozdulásáról oeszlött. A szeptikusok drámai tulzásokkal látták a külügyminiszter szavaiban. Bizonyosodott azonban, hogy Titulescu nagyon is tisztán látta a dolgokat. A revizionizmus nagy léptékben haladt előre s hogy ha most defektet kapott, az elsősorban Hitlernek tulajdonítható.

Titulescu és a kisanant politikája

Titulescu mindenesetre idejében hozta közös platformra a kisanant államok külpolitikáját. A román külügyminiszter zseniálisan látott akkor, midőn Mussolini akcióját megelőzve, egységbe forrasztotta azokat az államokat, amelyeket a revizionizmus elsősorban fenyegetett. A kisanant együttes akciójának beindítása megelőzte a Macdonald-Mussolini találkozást, amelyen a duce a négyhatalmi direktórium gondolatát felvetette. És midőn ezzel kapcsolatosan felmerült a revizionizmus gondolata is, Titulescu már mint a három kisanant állam teljhatalmát megbízottja állott szemben Párizsban és Londonban a négyhatalmi politikáival.

A hitlerizmus segítette győzelemre a kisanant politikáját

Közbejött azonban egy olyan előre nem látott esemény is, amely szintén a kisanant javára billentette a mérleget. Hitler barbár külpolitikái akciója nélkül a revizionista megmozdulás nem vesztette volna el oly könnyen az iniciatívát. A mi cuzistáink, mély politikai komolyságukban csak a hitlerizmus teuton barbárságait esodálják, de egyáltalán nem gondolnak arra, hogy mi várna Románia területére a hitlerizmus győzelme esetén. A csernovicei pelda mindenesetre igen tanulságos volt ebből a szempontból. Fegyvereket találtak embereknél, akik kejeletetők, hogy a helyi cuzista ifjúsági szervezet tagjai fegyverezték fel őket. Az „Eljen Hitler“ felkiáltások mellett azonban hallani lehetett azt is, hogy éljen Nagyukrajna, ami az ukrán sovínisták fejében jelenlegi Ukrajnán kívül Máramarost, Bukovinát és Északbeszarábiát is magában foglalja. A nagyukrán törekvések támogatója elsősorban Adolf Hitler. A mi Cuzistáink ennek dacára is szimpatizálnak Hitlerrel és szimpatizálnak az ukránokkal.

Hitler, anélkül, hogy akarta volna, jelentős szolgálatokat tett a kisanantnak. Az a hatalmas felháborodás, amellyel a francia és az angol közvélemény a németországi eseményeket fogadta, mindenre jó volt, csak arra nem, hogy a német revizionista törekvéseknek segítségére legyen. Az amerikai közvélemény is sietett félreállni annak a kancellárnak az oldalára melől, aki középkori eszközöket inaugurált kormányzásában.

Titulescu sikere

Ami már most Titulescu londoni és párizsi tárgyalásait illeti, politikai körökben készséggel ismerik el, hogy a külügyminiszter zseniálisan dolgozott és hogy személyes összeköttetései a francia és angol politikuskok és különösképen az angol psziché ismerete jelentős mértékben járultak hozzá a román érdekek előmozdításához. Politikai körökben azonban arra is rámutatnak, hogy Titulescu akciójának voltak bizonyos hátrányai is. Helyesebb lett volna, ha a revizionizmus elleni akciót nem a külügyminiszter hanem a londoni és párizsi követek bonnyolították volna le. Románia diplomáciai képviselőitnek bizonyos szervezési hibája, egyes személyek oda nem valóssága tette szükségessé azt, hogy Titulescu maga lépjen akcióba, holott taktikailag sokkal helyesebb lett volna, ha ügyes diplomaták diszkrét kuliszamögötti akciót

ja révén realizálnának a kívánt eredmények. Románia csak nyerhetett volna azon, ha a kuliszák mögött torpedózza meg a revizionista akciót és nem lép ki a nyilvánosság elé, nem játsza ki utolsó fütökártyáját és nem teszi ki magát a minden oldalról jövő támadásoknak. A másik oldalon viszont fel lehet tenni a kérdést, hogy vajjon más valaki, a Titulescu helyében képes lett volna hasonló erélyességgel fellépni? S vajjon Titulescu hibás abban, hogy Romániának nincs Párizsban olyan nagykövete, aki a kellő autoritással tudná megvédeni a román érdekeket? Végül nem szabad elfelejteni, azt sem, hogy milyen szerepet

játzott a román külügyminiszter a kisanant paktum megkötésében. Rövidesen ki fog derülni az, hogy a paktumnak Titulescu volt a kezdeményezője és hogy a paktum szövegének megfogalmazásában is a román külügyminiszter vitte a vezetőszerepet.

Scrutator a következőkkel zárja a cikket:

„Konkluzióképpen megállapítható, hogy a revizionizmus veszedelme csökkent, de nem tűnt el teljesen. Titulescu jelentős mértékben járult hozzá ehhez az eredményhez. Kérdés azonban, hogy meddig tarthatja magát Románia a revizionizmus kérdésében a kizárólagos tagadás

Mit látott George Cuza Hitler Németországában

Az antiszemita vezér pesszimista a cuzisták romániai kilátásait illetően

Bucuresti-Bukarest, április 20. (Az Uj Kelet tud.) Gheorghe Cuza professzor, országgyűlési képviselő, az antiszemita liga rohamosztagainak vezére most tért vissza Németországból, ahol „helyszíni tanulmányokat“ folytatott a nemzeti szocialista kormányzati metódusok alkalmazását illetően. A rohamosapatok parancsnoka természetesen „nyilatkozott“ németországi tanulmányutjáról és ebből a nyilatkozatból meglehetősen vegyes érzelmek áradnak ki. Nem mintha Gheorghe Cuza nem volna elragadtatva attól, ami Németországban a zsidókkal történik. Az antiszemita liga romániai kilátásait tekintetében azonban meglehetősen pesszimista hangokat pendít meg Cuza professzor.

— Összes németországi impresszióim ugyanazon lelkesedéssel vannak átítat

va — mondja nyilatkozatában az ifjabb Cuza. — Vak kell, hogy legyen valaki, vagy patentirototán rosszhiszemű, hogy ne lássa azt a nagy munkát, amelyet a nemzeti szocialista kormány egészen rövid idő alatt elvégzett. Az egyetlen kérdés, amelynek megoldása nehézségekbe ütközik: a munka nélküliség problémája. A kormány mindenesetre igyekszik közmunkák megteremtésével munkaalkalmat biztosítani. *Véglegesen azonban Hitler külpolitikái programjának megvalósítása fogja ezt a kérdést is megoldani.* (A revizionizmus által? Ezt várja ifj. Cuza...?)

— A hitleristák a népek harmonikus együttműködését egy közös nemzeti és keresztény front kialakításában látják. Az ő befolyásuk alatt Ausztriában

Bulgáriában és Magyarországon is urban van már a nemzeti ébredés. A mi mozgalmunkat már évek óta ismerik, úgy, hogy nekem csak személyi összeköttetéseket kellett kiépíteni az ideológia mellé.

— A nemzeti szocializmus rohamos fellendülése Németországban azért volt lehetséges mert Hitler elsősorban a nagyipari centrumok munkásságához fordult. A mi munkásságunk elsősorban a földművelőkből áll, akik el van nak széledve az ország területén és akikre éppen ezért nem tudunk közvetlen befolyást gyakorolni. Tömegeinknek a civilizációtól való elmaradása és független politikai életre való felkészületlensége miatt nálunk sokkal *mos-tohábbak a lehetőségek egy azonnali siker számára, mint Németországban.*

Dr. Băleanu a Cuvântullal szemben is fenntartja a Zeletzky-féle chifre megfejtésének valódiságát és „tehetségtelen kémnek“ minősíti Zeletzkyt

„Gyakorlott ember számára gyerekjáték a chifre megfejtése“ — mondja dr. Băleanu

Cluj-Kolozsvár, április 20. (Az Uj Kelet tud.) Dr. Ion C. Băleanu ügyvéd, most már tartalékos alezredes nem azonos Băleanu őrnaggyal, az ismert kolozsvári sportemberrel, hanem hozzá meglehetősen hasonló fivérére. E pillanatban Băleanu ügyvéd kivételes hírnévnek örvend az országban, mert ő volt az első, aki az Univerzumban leközölt néhány szóból megfejtette Zeletzky chifreklucsalát. A rég ismert és általunk is közölt eseménynek mára az a szenzációja van, hogy a Cuvântul, mely köztudomás szerinti igen közel áll Argetoianu volt pénzügyminiszterhez, akinek Nae Ionescu, a lap főszerkesztője, testi-lelki jóbarátja, komolytalanul minősítette Băleanu őrnagy megoldását.

Băleanu dr. ágyon fekvő beteg és betegágyából ad felvilágosítást az Uj Kelet munkatársának, a személyével kapcsolatos sajtóvitákról.

— A Cuvântul támadása semmit nem von kétségbe az igazságból. Nem is állítja azt, hogy az én feltevésem szerint megfejtett név azonos az Argetoianu nevével. Ő csak azt vitatja, hogy 1932 októberében is irt Zeletzky egy levelet s ebben a levélben is ugyan azt az egyént nevezi meg pénzügyminiszternek, mint az 1931 szeptember 1-én kelt levélben, amelyből néhány nevet megfejtettem. Nos, itt a tévedés. Ekkor pedig Argetoianu már nem volt pénzügyminiszter. Én nem olvastam az 1932 októberében kelt levelet, de feltételezem, hogy ebben a levélben is

a „kaucuk képviselőjének“ nevezi a pénzügyminisztert, mint az előző levélben. Ez a pénzügyminiszter állandó chifre neve volt, tehát a mindenkori pénzügyminiszterre vonatkozik. Zeletzky nem lehetett kiváló szakértője a chifrének, mert tudnia kellett volna, ha egyszer már a pénzügyminiszternek van titkos megjelölése, mint a „kaucuk képviselője“, akkor fölösleges volt chifreklucsalat a nevével utána írni.

— Azt is mondta a Cuvântul, hogy én nem ismerem a chifre anyagát és ebben igaza van. Nem ismerem, csak azt a husz szót, amit az Univerzsol április 12-iki száma leközölt. De valakinek, aki annyit foglalkozott chifreklucsalat megfejtésével, mint én, nem probléma ebből a husz betűből sem megfejtetni a chifret. És hogy igazam van, azt bizonyítja, hogy a Cuvântul nem cáfolja meg, hogy Zamfir Bratescu akkori alminiszter és „Oberst Georgescu“ szerepeltek a Skoda-üggyel kapcsolatban, csak egyszerűen azt állítja, hogy én nem ismerem az egész anyagot. Hát nem is ismerhetem, mert én itt, Kolozsváron, hogyan is kaphatom meg azt a levelezést, amit a bukaresti katonai vizsgálóbíró még el sem kezdett tanulmányozni.

Kérdésünkre elmondotta Băleanu dr. hogy nincs összeköttetésben még a bukaresti nyomozóhatóságokkal. Semmi-féle meghívást nem kapott, ami annál is inkább érthető, mert a bukaresti la-

pok közlései szerint a bukaresti hadbíróóság még ma sem kezdtek meg a chifre tanulmányozását.

— Gyakorlott embernek egyáltalában nem nagy feladat ezt a chifret megfejtetni — mondja dr. Băleanu —. Baden bei Wienben, ahol vezérkari tiszt voltam és a nagyvezérkar chifre osztályán dolgoztam, ezer, és ezer, ennél különb chifre kulcsát találtuk meg. Majd ha Zeletzky összes leveleit nyilvánosságra kerülnek, könnyű lesz megoldani ezt a nagy rejtélyt. Egyébként az eddigiekből is az a véleményem, hogy Zeletzky nem volt nagy mentere a chifre kezelésének és igen tehetségtelen kém volna.

Végül annak a közlésére kért Băleanu dr., hogy nem felel meg a valóságnak a Cuvântulnak az az állítása, mintha ő tagja lenne a nemzeti parasztpártnak. Egyáltalában nem politizál, nem vesz részt egy pártban sem és a chifreklucsalat megfejtésében csak az ügy érdekessége vezette, semmiest- re sem politikai indítókok.

MUSSOLINI VALLOMASAI. Emil Ludwig, a világhírű író, a nagy emberek életének és belső világának élesszemű kutatója világhírű könyvét a mai Európa kétségtelenül legizgatóbb, legszínesebb politikai egyéniségéről — Mussoliniról írta. A könyv kapható az Uj Kelet könyvosztályában. Ára csak 57 lej.

Select Mozgó „Csábitson el kérem“

(Ein Frau wie Du)

A szezon legnagyobb operett-szlágere! Főszerepekben:

Liane Hald, Georg Alexander, Szóke Szakai

álláspontján? Nem-e lesz szükséges pozitív politikát kezdeményeznie? És ha igen, hová kell, hogy irányuljon ez a politika?”

nem marad rni a kisebb állalni a na- határ felett való hozzá-

al, hogy: ha eszközökhöz et kisebbség- ket a német- na az ottani gy az itteni szűnnek ro- ficsapnak ir- tteni szások szági nációk k, hogy ezal- nek szabad- kban élő né- ne merjen al élni, mert német nép-

váltsa narai

az igazolvá- iparosoknak e álló rövid azó könyvet nyes listáját

etkező: ttest. elnöke. Blaga Komu- Armin bá- 6. Horváth rel szabó. 8. Biris Luca téz. 11. Da- Balázs An- tru hadog. 6. 15. Mánd- Berki Alexan andru szabó dru asztalos (rés).

át böll

yári menet- bevezetett ájus 15-én

emélyvonat- is el lehet ttnál átszáll- udták meg, a meredek

özött levő nagy auto- a meredek alatt viszik omagjaikat, k lesznek, díjat el- szik meg a öki—Nagy- gyorsvonat al érkeznek gyorsvonatok felé térnek pár ér oda elő fegyve- gy a sürű ek az uta-

Mussolini lehetővé teszi Dollfuss számára a nemzeti szocialista agitáció lefékezését

Zsidókat is felvesznek a náci-ellenes osztrák segédrendőrség kötelékébe

Genf, április 20. A Journal de Geneve beavatott helyről szerzett információi szerint Mussolini lehetővé teszi, Dollfuss számára Ausztriában a nemzeti szocialista agitáció lefékezését. Az olasz miniszterelnök közbelépett, elnémította a propagandát s nem utolsósorban azért hogy az osztrák szövetési kancellár ne legyen kénytelen előbb-utóbb nyílt sisakkal és erőszakosan fellépni a szélső jobboldal ellen. Ennek köszönhető a kufsteini horogkeresztes nagy felvonulás tervének el-

ejtése is.

Ujabb bécsi jelentés szerint felmerült az a terv, hogy a segédrendőrként alkalmazandó Heimwehr-tagokat front-harcosokkal is kiegészítik s ez utóbbiak soraiból az osztrák zsidóság számarányának megfelelően zsidókat is felvesznek 3 százalékaránnyal a segédrendőrség kötelékébe.

A lapok értesülései szerint a stájerországi Heimwehr és a nemzeti szocialisták egygyólvadása közvetlenül küszöbön áll.

KÖZGAZDASÁG

Háromtól tízszázalékig terjednek a késedelmes adófizetési büntetések

Életbelépett az új adóbehajtási törvény

Ciuj-Kolozsvár, április 20. Ismeretes, hogy az új állami jövedelmek behajtásáról szóló törvény minden adófizetőnek kedvezményeket biztosít, ha adóját időben vagy hamarabb befizeti. A kedvezmény öt százalékos. Az erre vonatkozó törvény megjelent a hivatalos lapban s arról a következő új részleteket közöljük:

Aki adóját a lejáratától számított 15 napon belül kifizeti, 5 százalékos kedvezményt kap arra az időre, melyre adóját pontosan befizette. A hátralékos adófizető — ez is új rendszer — posta ut-

ján kapja meg a felszólítást. Ha a felszólításra az adófizető tovább is hátralékban marad, az ugynevezett „somaticum” bocsátják ki ellene. A somaticum kibocsátásától már felszámítják a behajtási költségeket. Aki a negyedév lejártáig a hátralékát nem egyenlíti ki, büntetést kap. A büntetés 3 százalékos. A behajtási költség egy százalékos, ha foglalási jegyzőkönyvet vettek fel, a díj két százalékos. A végrehajtás után behajtott összegek után tíz százalékos szímit fel az adóhivatal.

A bankok helyzete az új konverziós törvény alapján

Írta: dr. Váradi Ödön ügyvéd (Nagyvárad)

Megállapítható, hogy a Banca Nationala közbelépése súlyosította a pénzügyi helyzetet. A legújabb benyújtott tervezetben ugyanis a törvény úgy óhajtott a bankok helyzetét segíteni, hogy kimondta, hogy az a bank, amelyik az adósaiktól a konverziós törvény szerint 1—3—4, vagy 5 százalékosot kap, nem köteles fizetni a Banca Nationalalánál leszámított váltói után csak azt a kamatot, amelyet maga kapott. Ez nagyon méltányos intézkedés lett volna, mert nyilvánvaló, hogy akkor, amikor a pénzügyi helyzet a 20 holdon aluli gazdáktól például az 5 évi, esetleg 10 évi moratórium alatt 1 százalékosot fog kapni, ne fizessen ennek dacára 6 százalékosot. Vegyünk csak egy gyakorlati példát. Valamelyik nagyváradi pénzügyi vállalat 5 millió összeget váltott a Banca Nationalalánál. A pénzintézet a 20 holdon aluli gazdáktól ezen időn keresztül csupán 1 százalékosot fog kapni vagyis évi 50.000 lejt és igen méltányos intézkedés volt az első tervezetnek az hogy viszont ez az intézet is csak 1 százalékosot vagyis évi 50.000 lejt fizessen be Banca Nationalalánál, a Banca Nationalalánál megfizesse az állam azt a különbözetet, amely a Banca Nationala jelenlegi visszleszámitolási kamatlába mellett mutatkozik, tehát az 5 százalékosot, ami a jelen esetben 250.000 lejt lenne ki. Ennek az intézkedésnek törvénybe iktatását azonban ellenezte Madgearu pénzügyminiszter, tekintettel az állam nehézségi pénzügyi helyzetére. Ennek folytán ez az intézkedés ki is maradt a most megszavazott új konverziós törvényből vagyis ennek folytán az illető pénzügyi intézetnek kell a különbözetet fizetnie. Az a bank amely a kisgazdáknak 5 millió váltója után csupán évi 50.000 lejt fog kapni, kénytelen lesz a Banca Nationalalánál évi 6 százalékosot vagyis évi 360.000 lejt befizetni, úgy, hogy ebből kifolyólag a pénzügyi helyzet fogja érni ezen évi 250.000 lejnyi veszteség. Amennyiben a gazdasági kihelyezése több akkor még több vesz-

teség fogja érni. Azokat a pénzügyi intézeteket amelyeknek gazdasági kihelyezése van, évenként igen jelentékeny veszteségek fogják érni. A Banca Nationala ugyanis kijelentette, hogy nem hajlandó kevesebb kamatot elfogadni, mint amennyit a maga visszleszámitolási kamatlába kitesz. Minthogy tehát a Banca Nationala kevesebbet nem hajlandó elfogadni, az állam viszont nem volt hajlandó e veszteségeket fedezni, ki maradt a törvény javaslatból ezen a bankra vonatkozó intézkedés, úgy, hogy most már ezen veszteség kizárólag a pénzügyi intézeteket fogja érni. Eppen úgy kimaradt a Banca Nationala közbenjárására az az intézkedés, amely a pénzügyi intézeteket ezen kamatvesztéséért anyagilag már pótolta volna, hogy t. i. 1931 dec. 18-ka előtt elhelyezett betétek után csupán 1 százalékos betéti kamatot lettek volna kötelesek fizetni betéteik után. Ebből kitűnik, hogy a bankok helyzete még súlyosabb lett.

A bankok ezek szerint kénytelenek lesznek az 1931 dec. 18-ka előtt náluk elhelyezett betéteiket vissza fizetni beláthatatlan időközre vagy csak nagyon ellenőrző kis összegeket fognak fizetni. Az új konverziós törvény intézkedései folytán ugyanis a 20 holdon aluli gazdák 5, esetleg 10 éven keresztül semmiféle törlesztést nem lesznek kötelesek fizetni. A 20 holdon felüli gazdák is 2, esetleg 5 éven át nem lesznek törlesztésekre kötelezhetőek. A 100 holdon felüli gazdák pedig 10 év alatt nem kötelezhetőek törlesztésekre. A háztulajdonosok is 3, illetve 5 év alatt 3, illetve 5 évi egyenlő részletben lesznek kötelesek tartozásaikat törleszteni.

Ha még figyelembe vesszük, hogy a kereskedők, iparosok jelentékeny része kénytelenek voltak kért, vagy kérhet, kitűnik, hogy a kereskedő és iparos adósktól is 5 év alatt kamat nélkül kaphatják meg kihelyezéseiket. Csúpan azok kötelezhetőek fizetésre, akik a konverzióból kimaradtak, vagyis

„Nem LUSTA... csak VÉRSZEGÉNY!”

mondja a lelkiismeretes tanítónő

Ugyan minden anya tudja, milyen változásokon kell leányának 12 éves korában keresztül mennie, mégis sok szülő ezt elfelejteni látszik és korholja gyermekét látszólagos lustasága és az életkedv hiánya miatt.

Csak kevés gyermek kerül el a fejlődés éveiben a vérszegénységet és a szülő kötelessége ezen az állapoton változtatni, a gyermekeknek valamit adni, ami a vörös vértestecskék és a haemoglobin fejlődését előmozdítja.

ARTOSE

A közegészségügyi minisztérium által 35426 sz. a. engedélyezve.

Artose felrisszítja a vért, élvágyat gerjeszt, növeli az energiát. Főleg vérszegénység és ideggyengeség ellen ajánlatos. Lábbadozóknak is!

A KIVÁLÓ TONIKUM

vérképző hatása miatt az ideális szer-növeli az étvágyat és új energiát ad.

Vásároljon még ma egy üveg ARTOSE-t, legyen gondja rá, hogy azt gyermeke az előírás szerint szedje és örömmel fogja látni, hogy javul állapota.

GYÓGYSZERTÁRAKBAN ÉS DROGERIÁKBAN KAPHATÓ

Preis
98
Leit

C. F. BOEHRINGER & SOEHNE
G. m. b. H.

a lateinerek, a mérnökök, ügyvédek, orvosok, magán- és köztisztviselők, szóval azok, akik nem földbirtokosok, vagy háztulajdonosok és azok a kereskedők és iparosok, akik még nem kéri-tek kényszeregyezséget.

A lateinerek, a magántisztviselők, a köztisztviselők a súlyos gazdasági viszonyok miatt alig keresnek annyit, hogy nagy nehezen megéljenek. Nov. 1-ig minden ház- és földbirtokost megillet a moratórium.

Igy tehát a betevők a pénzügyi intézetektől, melyek törvényes intézkedések folytán hosszú ideig imobilok lettek, nagyon nehezen fogják betéteiket megkapni, annál is inkább, mert az új konverziós törvény azoknak a pénzügyi intézeteknek, melyek kihelyezéseik 30 százaléka mezőgazdasági jellegű, megadja azt a jogot is, hogy csupán fizetési képességeik és a hozzájuk befolyó tartozások összege szerint a Banca Nationala által évről-évre megállapítandó kules szerint törleszthessék betéteiket. Ezeknek a törvényes intézkedéseknek az lesz a következménye, hogy a a jelenlegi pénzügyi intézetek kénytelenek lesznek kényszeregyezséget kérni, mint hogy a jelentékeny veszteségek folytán nem lesz módjuk a 100 százalékosot kifizetni.

A kényszeregyezségi törvény jelen formájában viszont nem alkalmas arra, hogy a bankok ezt igénybevehessék azért, mert a kényszeregyezségi törvény legfeljebb 5 évet ad a felajánlott minimális 40 százalékos kvóta kifizetésére. Minthogy azonban a bankok az új konverziós törvény alapján kihelyezéseik egy jelentékeny részétől, a gazdáktól 5, esetleg 10 év alatt nem kaphatnak törlesztést nem tudják ezt a kvótát megfizetni. Szükség volna a kényszeregyezségi törvény olyan módosítására amely a bankokra nézve úgy szólna, hogy a bankok csupán anynyi kvótát leavenek kötelesek fizetni, amennyi aktíváik értékesítéséből befolyik és amennyi ebből kifolyólag aránylag juthat betevőikre. A likvidálást úgy kellene eszközölni, hogy a likvidáló bizottságba egyaránt benne lennének a részvényesek képviselői, akik együtt végeznék az értékesítést, minél kevesebb rezsivel, úgy, hogy a be-

tevékre minél nagyobb kvóta jusson és minden hitelezőnek annyival kellene beérnie amennyi az értékesítésből jut. A parlament megnyitása után tehát a legelső feladat volna, hogy a pénzügyi intézetek érdekében a kényszeregyezségi törvényt ilyen értelemben módosítsák.

A Haggibbor hírei

A Haggibbor szeszonyító táncestélye. A Haggibbor az első táncestélyt a klubvaucorával együtt szombaton este rendezte meg. Nagyszerű program, nagyszerű zene. Rádióon erősített gramofonlemez. A vacsora ára 45 lej. Jelentkezni Diamantstein vasúletben (Fötér).

Tura. A turaszakosztály vasárnap szép kirándulást rendez. Utirány: Bácsi-torok—Kányafői kllátó. Turavezető Erdős László. Indulás reggel 8-kor a klubhelyiségtől. (Cal. Maresal Foch 10.) Vendégeket szívesen látunk.

Torna. Box. A torna- és boxszakosztály karöltve más szakosztályokkal nagy sportbemutató ünnepélyre készül. Ugyancsak megszervezés alatt áll az atlétika is. Tagsági díj havonta 20 lej. Jelentkezni kedden pénteken este és vasárnap d. e. a club helyiségében (Kossuth Lajos u. 10. I.)

Vegytek részt a Haggibbor szombat esti klubvaucoráján és táncestélyén. Jelentkeztek a Diamantstein vasúletben a Fötéren.

Impozáns sportbemutatóra készül a tornaszakosztály. A pár hónappal eelőtt alakult kondiciótorna és boxszakosztály több más szakosztállyal karöltve nagy sportbemutatót készít elő. A 40 tagot számláló szakosztály meglepően sokat fejlődött alakulása óta és így ténylegesen magas színvajú sportbemutatóra számíthatunk.

Olimpiai bajnok színészi sikere: Az 1932-es Los-angelesi olimpiászon a 400 méteres uszás világbajnoka Buster Crabbe lett. A fiatal világbajnok, aki rendkívül szép férfi, magára vont a rendezők figyelmét. Szerződését ajánlatot tették neki, és mindjárt az első filmével óriási sikert aratott. Ez a film, a Pánik a városban, amelyet a Szinkör mozgóma, pénteken kezd vetíteni.

Cluj-Ko...
let tud...
indult el...
tina kirá...
az indul...
amely a...
le, annak...
kirándulá...
mondhat...
hoz érke...
a nagy r...
kelt kir...
akarva, n...
adjon az...
új irány...
talimat...
közéletne

Eddig...
sok és p...
A mai ut...
ság első...
lása vo...
tömegme...
részéről...
számára...
tanul vo...
kolozsvár...
szállotta...
ezer zsid...
amely ed...
vágy, az...
denki tu...
ezek a z...
volna m...
alább: s...
— a sz...
ben, Ére...
és a vég...
élet és z...
hogy na...
Erec Jis...
egyszer...
szabadit...
és nagy

Már...
lás a p...
nagy s...
kezik a...
perere...
előjáró...
kar. A...
emberek...
kicsinye...
árnyalat...
fiatal b...
ták, hoz...
portba...
Glasner...
rabbi a...
ránduló...
Fülöp...
kirándu...
sitások...
Közben...
veszik...
scher...
indulata...
román...
öleli é...
Elijáhu...
Fülöpté

Köz...
első h...
kirándu...
Rotten...
vezeti...
riak is...
Zsigmo...
kíséri...
rő fia...
kab kis...
A...
pályau...
lámzik...
lozsvár...
nak. H...
és az...
rákba...
lesz és...
ját is...
Most...
az ind...
szonyo...
a pály...
enekel...
üröm...
valami...
az ind...
lamata...
ket, d...

Elindultak a palesztinai kirándulók...

Lélekemelő bucsu a kolozsvári pályaudvaron

Cluj-Kolozsvár, április 20. (Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt, 12 óra 8 perckor indult el Kolozsvárról az erdélyi Palesztina kirándulók csoportja. Aki látta ezt az indulást és látta ezt a bucsuztatást, amely a kolozsvári pályaudvaron zajlott le, annak éreznie kellett, hogy ezzel a kirándulással fordulóponthoz, sőt — elmondhatjuk — történelmi fordulópont-hoz érkezett az erdélyi zsidóság. Mert ez a nagy megmozdulás, amely a ma utrakelt kirándulásban nyilvánkozott meg, akarva, nem akarva, új irányt kell hogy adjon az erdélyi zsidó élet fejlődésének, új irányt az erdélyi zsidóknak és új tartalmat, új szellemet az erdélyi zsidó közéletnek.

Ezer ember

Eddig is voltak palesztinai kirándulások és palesztinai kirándulók Erdélyből. A mai utrakelés azonban az erdélyi zsidóság első szervezett és tömeges kirándulása volt Erec Jiszraélbe. Szervezett tömegmegmozdulás volt. Nemcsak azok részéről, akik utrakelték, hanem azok számára is, akik ennek az utrakelésnek tanúi voltak. Ezer ember szorongott a kolozsvári pályaudvaron, amikor vonatra szállottak az indulók. És ezer ember, ezer zsidó szívében megrezdült egy hur, amely eddig néma volt, érzékelen: a honvágy, az igazi honvágy érzése. Mert mindenki tudta, érezte, hogy ezek az emberek, ezek a zsidók: hazámennek. És mily jó volna mindannyiunknak egy keveset legalább: hazamenni, otthon lenni. Otthon — a szónak igazi, hamisítatlan értelmében. Éreztük a galuth-sors szorongatását és a vágyat egy kis szabad, otthoni zsidó élet és zsidó munka után. Éreztük, láttuk, hogy nagy dolog ma Palesztinába utazni, Erec Jiszraélbe menni. Nem közönséges, egyszerű utazás, hanem sokkal több, fel-szabadító valami, ami nagyon hiányzott és nagyon kellett a zsidóknak.

Bucsuzók és bucsuztatók

Már 11 óra után megindult a zarándoklás a pályaudvar felé. A pályaudvaron nagy süngés-forgás. Tíz perc múlva érkezik a váradi gyors. A tömeg percről-percérre nő. Itt van az ortodox hitközség előljárósa és az egész cionista vezérkar. A peron balsarkában tömörülnek az emberek. Asszonyok, férfiak, nagyok és kicsinyek. A zsidóság minden rétege és árnyalata itt van. Szakállas chaszidok, fiatal bocherek, cionisták és nemcionisták, hozzátartozók és idegenek... Egy csoportba tömörülnek. A csoport gyűrűjében Glasner Akiba kolozsvári ortodox főrabbi áll. Bucsuzik hivatól. A többi kirándulók is itt vannak már. Dr. Weisz Fülöp, a Palesztina Hivatal elnöke és a kirándulás vezetője ide-oda futkos. Utasításokat ad és mindent egyedül intéz. Közben bucsuzodik is. Hirtelen körülveszik. Mindenki bucsuzni akar tőle. Fischer Lipót, a helyi csoport elnöke megindultan öleli át Weisz Fülöpöt. Egy román alezredes is hozzájárul. Ő is megöleli és szerencsés utat kíván. Klein Eljáhu papi áldással bucsuzik Weisz Fülöptől.

A bucsu szimfóniája

Közben megérkezik a váradi gyors. Az első harmadosztályú kocsihoz a szigeti kirándulók vannak. Harmadikot jöttek. Rottenberg József, a Mizrahi elnöke vezeti a csoportot. Itt vannak a szatmáriak is. Váradról huszonötön jöttek. Blum Zsigmond, a váradi helyi csoport titkára kíséri őket Konstancáig. Viszról, Borsáról fiatalok, chaluukok is jöttek Riesel Jakab kíséretében.

A lelkesedés percéről-percérre nő. A pályaudvaron már-már ezer ember hullámzik. Most szerelik a vonathoz a kolozsvári kirándulók kocsiját. Felszállanak. Héber nótára gyujtanak a fiatalok. És az ének, a dal egyre magasabb szférákba emelkedik, mindinkább hangosabb lesz és tulharsogja a mozdonyok zivaráját is.

Most már a kocsi ablakából néznek ki az indulók. Sokan sirnak. Férfiak és asszonyok is. Fent a kocsiablakban és lent a pályaudvaron is. Sirnak. Míg a fiatalok énekelnek. De milyen könnyek ezek? Nem öröm, hanem öröm könnyei. Fáj ugyan valami — a galuth —, de most az öröm, az indulás, az Erecbe való indulás pillanata tartja hatalmában a lelkeket. Éneket, dalt és — könnyeket fakaszt. Aki

nem tud énekelni — az sir. Sir, mert örül.

Löhitraoth!

És ebben a különös, lélekemelő bucsuszimfóniában hullámzik, zug a tömeg, mialatt lassan megmozdulnak a vonatkerekek és a kocsiak tovagördülnek. A Hatikvah akkordjai csendülnek ki és a

középső ablakból Glasner Akiba főrabbi könnyes szemekkel, de emelt hangon kiáltja az ifjúság felé:

— Löhitraoth chavérim! Löhitraoth! Zsebkendők, kalapok, kezek sokasága leng a levegőben.

A vonat elment. Már az utolsó kocsi is befordult a sorompónál, az utolsó zsebkendők is leereszkedtek... (d. h.)

Az erdélyi kirándulókkal utaznak Palesztinába dr. Fischer József országgyűlési képviselő és családja, dr. Marton Ernő, az Uj Kelet főszerkesztője, Jámbor Ferenc, az Uj Kelet felelős szerkesztője és Hátszegi Ernő, az Uj Kelet bukaresti szerkesztője is.

Sulyos ítéletet hozott a szatmári törvényszék a halmi kommunista vádlottak ellen

Satumare-Szatmár, április 20. Röviddel ezelőtt a halmi esendőrség hét egyént tartóztatott le, miután kommunista röpiratokat találtak náluk. A szatmári törvényszék ma hozta meg ítéletét a letartóztatottak ügyében. Hirsch Mayer magántisztviselőt, bár a tanuk nagyrésze ártatlansága mellett vallották, két és fél évi fogságra ítélték. Orosz Jakab szovjetoroszországi állampolgárt, Dobos Lászlót és Steinberger Dezsőt két-két évre. Steingisser Ernőt és Neuiovits Ignácot hat-hat hónapra. Nikita Györgyöt és Csorba Simonét egy-egy évre ítélték. A röpiratokat egy Katz nevű egyén küldte Steinbergernek, aki vallomása szerint semmiről sem tudott. Katz viszont megszökött és így ellene nem járhatnak el a hatóságok.

Nagygyűlésen tiltakozott a déli zsidóság a hitleri antiszemitizmus ellen

Német filmet nem néznek meg a dések

Dej-Dés, április 20. (Az Uj Kelet tud.) Az elmúlt pészach fölünnepének szombatján délután a déli zsidóság minden árnyalatából alakult bizottság népgyűlést hívott egybe a zsidó iskolába, amelyen megtárgyalták a németországi zsidóüldözésekkel kapcsolatos teendőket. Óriási érdeklődés nyilvánult meg a gyűlés iránt és már a kora délutáni órákban megtelt az iskola nagyterme, úgyhogy nagyon sokan kinretektek a tágas udvaron. A mitinget tehát szabad ég alatt kellett lefolytatni.

A gyűlést Rosenzweig M. Jehuda elnök nyitotta meg. A Bibliából vett idézetekkel átszótt nemes lendületű beszédében élénken esztelte a német zsidóság kétségbeesztő helyzetét. „A keserűség, a fájdalom, az emberi méltóság megaláztatásának e nehéz napjaiban — úgy mond — nem merülhet ki zsidó test-érelünk iránti részvétünk konferenciákban, hanem minden zsidó teljesítse kötelességét. Mindaddig, amíg emberi és állampolgári jogait vissza nem adják a zsidóknak, addig Hitler Németországával szemben azt a megtorlást kell alkalmazni, amit az egész

világon széjjelzört zsidóság már eddig is sikerrel alkalmazott. Nem kell Németországából árut hozatni és az itt levő német árut nem kell vásárolni. Mindaddig, amíg a hitlerizmusba szédült németek ki nem jőzanodnak, a zsidók bojkottálják a német eredetű árut, a győgszert, a textilt, a festéket, mindent, ami Németországban készült és természetesen — a német filmet is. Senki ne nézzen meg Németországban előállított filmeket, amelyeknél minőségben is sokkal különbek állítanak elő az angolok és a franciák.

Mások hozzászólásai után a gyűlés a délutáni órákban rendezett szíjjelozott. Itt említjük meg, hogy Désen Kovács református esperes husvéti prédikációjában a zsidóságot állította követendő példának a magyarság elé. A világ zsidósága német testvéreinek nehéz, sorsdöntő napjaiban megható és felemelő módon mutatta meg szolidaritását. Az ilyen nép — mondotta a hitszónok — örökök él, mert a legszebb emberi érzelmek lobognak benne.

A csernovici véres napok után

Egy ezredes, egy kórház-igazgató lakását, több román intézmény helyiségelt zúzták össze az ukrán, német és román tüntetők

Nagyszebenben és Brassóban is tüntetéseket tartanak

Cernauti, április 20. A tegnapielőtti véres események Bukovina fővárosának arculatát teljesen megváltoztatták. A mások csöndes és a mindennapi munkában eltemetett ipari és kereskedelmi centrum most ostromállapotos város képét mutatja, sűrű őrtájak, csendőrkordon által megszállott épületek és kordonnal elzárt utcák mutatják a véres események nyomait.

Mialatt a város zsidó lakossága a legnagyobb nyugtalanságban éli napjait és a tüntetések megismétlődésétől tart, a katonai hatóságok most nyomozzák a tüntetés részleteit és igyekeznek világosságot deríteni arra, hogy kik voltak a

brutális hitlerista tüntetés értelmi szerzői. A hatóságok egyben rekonstruálják a tüntetés részleteit, amelyek bizonyítják, hogy talán

már hetekkel ezelőtt előkészített pogromtervről volt szó.

ez azonban a véletlen összejátszása folytán magasállású román katonatiszteknek főtisztviselőknél is sulyos károkat okozott.

Az egyenruhás vezér

Ejjel háromkor erős rendőrpattall jelent meg Costache diák lakásán, aki hitlerista egyenruhában fogadta a rendőrséget. Costache a rendőrségi fogházban

van egyelőre. Costache a cuzista egyetemi hallgatók egyesületének elnöke. Letartóztatták Valentin Ionescu diákot is, aki az egyetemi diákok rohamesapatának vezetője.

A tüntetésnek újabb és újabb érdekes részletei kerülnek nyilvánosságra. A német tüntetők egy csoportja megtámadott, szétrombolt és kirabolt egy trafikot, beverte az egyetemi irodalmi intézet ablakait és kövekkel, botokkal verték be

Davidescu ezredesnek, a 8 rosiori ezred parancsnokának ablakait.

Az ablakokon behajított kövek és botok megrongálták a lakás butorait is. Használó sors érte Iopescu, volt központi kórházigazgató ablakait és lakásberendezését. Egy szomszédos utcában száz főből álló ukrán csoport kifosztotta és szétrombolta a Renoviei vendéglőt.

Rendőröket bántalmaz a tömeg

A városháza udvarán készenlétben álló karhatalmi csoport közbelépni készült a zavargókkal szemben, itt a tömeg megtámadta és sulyosan bántalmazta Ion Batalef komiszárt, Vasile Pocăilă, Leon Posamaniuc, Lazar Rotaru, Filimon Pen-teleuc, valamint Dumitru Pamfil rendőr legényeket sulyosan bántalmazták.

Egy harminc főből álló csoport revolvértűzzel támadta meg az őket üldöző rendőröket.

Ugyanitt sulyosan elverték Bendela, Budisteanu és Sovitzki rendőrkomiszárokat.

A letartóztatott ukránok és németek egyöntetűen vallják, hogy tagjai a rohamosztagnak és onnan kapták a revolvereket. Nem hajlandók azonban megnevezni, hogy ki adta személy szerint nekik a revolvereket.

A csendőrség azonnali megszállta a Str. Română-n levő cuzista klubházat. Itt tegnap délelőtt egy újabb harminc főből álló csoport gyülekezett, látva azonban az első karhatalmi csoportot, szétszórt. A csoport elvonulóban néhány kirakat-táblát bevett. Száz főből álló katonai csoport eredt a tüntetők nyomába és az utcát és a főteret kordonnal elzárta.

Az eddigi megállapítások szerint a tüntetések által okozott kár meghaladja az egymilliót. A károsultak száma 100.

Nagyszebenben is incidensek történtek a hitleristák és a lakosság többi rétege között.

A brassói rendőrkészlet betiltotta az ottani hitlerista szervezet működését.

Covurluiában is mozzogódnak a cuzista hitlerista szervezetek.

Leszállítják a kamatlábat

Bucuresti-Bukarest, április 20. Az Argus értesülése szerint a Banca Nationala e hónap folyamán még 1 százalékkal le fogja szállítani a kamatlábat.

Összeverekedtek egy regáli templom hível

Bucuresti-Bukarest, április 20. A tárgucnai katolikus templomban verekedés tört ki a parasztok között. Az összeütkezésnek több sebesült áldozata van. A templomi verekedés okait még nem sikerült megállapítani, de valószínűleg akörül veszték össze a hívek, hogy a pap nem akart husvét másodnapján misét tartani.

Híd épül Románia és Jugoszlávia között

Bucuresti-Bukarest, április 20. A Jugoszlávia és Románia közötti hidat ősszel kezdik építeni. Román részről Crivina község mellett indul ki a híd, amely egy milliárd lejbe fog kerülni.

Az új konverzió törvény (mezőgazdasági és városi tartozások) megjelent a 88-933. sz. Mon. Of-ban, magyar fordítása kapható dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Str. Memorandului 24. Ára 20, vidékre 30 lej, bélyegben előre beküldve.

A legolcsóbb magyar lexikon a Genius Kis Lexikon,

mely 1618 hasábján 110.000 sorban 40.000 cikket, 800 ábrát, 64 műmellékletet tartalmaz. Az 1932-es kiadás ára 545 lej helyett 120 lej fűzve, 150 lej egész vázonba kötve. Kapható az Uj Kelet könyvostályában az ősszeg és portó-róltság (20 lej) előzetes beküldése mellett (bélyegben is) vagy utánvételt.

SLIPPER

FELÖLTŐ

M. NEUMANN

Ruhaáruházában
CLUJ, P. Unirii 14.

TRENCHCOAT

Emlékezés a diákok első
mecenására

Irta: Dr. Klein Miksa, az O. Zs. P. erdélyrészi ügyvezető elnöke

Az eset 30 évvel ezelőtt történt, de emléke olyan mélyen vésődött be a lelkembe, hogy valahányszor részt veszek az Erdélyi Diákszegélyző ülésén, — mindannyiszor újra és újra felmerül az emlékezetembe.

A budapesti magyar kir. tudományegyetemen az izgalom teljesen hatalmába kerítette a diákságot. Ép most zajlott le a nagygyűlés, amelyen Nessay Pál országgyűlési képviselő tartott lázító beszédet az ifjusághoz és ígérte, hogy az egyetemi rektorátus hirdetésménye miatt interpellálni fog a parlamentben is. A diákság pedig tüntető menetté formálódott és elindult a főváros utcáin.

A tüntetés oka: az egyetemi tanács tandíj nemfizetés miatt közel 2000 egyetemi hallgatót kizárt az egyetemről. A tandíj összege pedig óriási pénzt tett ki: 76 korona volt egy szemeszterre. A mult félévben egész tandíjmentességet élveztek a felére csökkentett le az egyetemi tanács, — ezek nek tehát 38 koronát kellett volna lefizetniük.

Dehát, ilyen összegeket csak elképzelni vagy kiszámítani tudnak a diákok, de nem lefizetni. Honnan kerítsük elő ezeket a pénzeket?

Hazulról? Mi a zsidó diákok az akkor alakult magyar zsidó főiskolai hallgatók egyesületének helyiségében tanácskoztunk meg a dekanátus rendelkezését miután minden elképzelhető pénz forrást megvizsgáltunk, — rájöttünk arra, hogy itt csak a csoda segíthet.

A sajtó, különösen az ellenzéki sajtó, hatalmas kampányt indított a kormány ellen a kizárt diákok ügye miatt, — a parlamentben pedig az ellenzéki képviselők támadták a kormányt, — a diák küldöttségeket Kéthly professzor, az akkori rektor igyekezett elcsitítani. De minden kísérlet hiábavalónak bizonyult. Tüntetés tüntetés követett és mindez a nagy izgalom a 76 korona és illetve a 38 koronás tandíjak miatt.

Ebben a túlfűtött atmoszférában egyik délelőtt egy szőke haju, elegáns öltözötű fiatalember jelenik meg az egyetemen és a kvestura helyisége iránt érdeklődik, ahova az ott-tartó egyetemi hallgatók készséggel utbagyitottak.

Rövid ideig tartózkodhatott csak ott, mert egyszerre csak kirohan a kvesturából egynehány diák és orditozni, bombolni kezdenek: „fiuk, fiuk, meg van a tandíj, most fizette le az egész pénzt egy fiatalember! Hurrá, Hurrá!

Egy pillanat alatt megteltek a folyosók örjögő diákokkal. Látni, hallani akarták a mecenást. Ezt a jelenetet nem lehet leírni. A felszabadultság érzése túlaradt a lelkeken. Azok is üvöltöttek, akiknek már ki volt fizetve a tandíjuk.

Az történet ugyanis, hogy a szőke fiatalember a kvesturán elkérte a kizárt diákok listáját és ott helyben kiszámította a tandíjak összegét és utána kivette a csekkönyvét és kifizette az egészet s csak annyit mondott:

„Nem lehet megakadályozni a diákokat előrehaladásukban, tanulásukban azért, mert nem tudnak tandíjat fizetni.“

Ez a fiatalember Brill Alfréd volt. A diákok körülfogták, megragadták, vállukra emelték, körülhordozták az aulában és hiába volt minden tiltakozása, verekedése a mecenásnak, nem szabadulhatott a többzernyi diák gyűrűjéből. A rektor és Szassy Schwartz Gusztáv, a jogikar dekanja is lesiettek az aulába s ők szabadították ki a szegény mecenást, — a diákok gyűrűjéből — akik ölelték és csókolták a nagy adakozót, aki gyűrönten, fáradtan, agyvongyótorve és szegyenkezve menekült az örömtől tomboló diákságtól.

tól. Ez történt ezelőtt 30 esztendővel.

Ma pedig mi, a felnöttek gyótrődünk és kinlódunk azon, hogyan lehetne segíteni a mi szegény diákságunkon, — kinek adjunk egész, vagy félmentességet a menzán? De hogy még pénzbeli segílyt is adhassunk a

SZÍNHÁZ-FILM
MŰVÉSZET

Antonia

Vasárnap délelőtt 11-kor a Magyar Színház fölújítja Lengyel Menyhért leg nagyobb sikerű vígjátékát, az Antóniát. A főszerepet ezúttal is Poór Lili játssza, a cigányzenét pedig Puskás Béla és zenekara szolgáltatja. Az előadást nagyon olcsó mozihelyárakkal tartják meg. A jegyek ára: 10, 20 és 30 lej.

Kigyulladt
egy cirkusz

San-Franciskóban, Amerika egyik legnagyobb városában kigyulladt a híres Carey-cirkusz. A zürzavarban az örök elmenekülnek és a cirkusz óriási állatsereglete elszabadul. Az oroszlanok és tigrisek csapatokban járnak be a várost, megtámadják a járőrelőket, az elefántok kirakatokat zuznak be, autóbuszokat borítanak fel: kitor a pánik. Ekkor érkezik meg az oroszlanember, egy bikaeros, gyönyörű, fiatal férfi, aki játszva fekezi meg a vadállatokat.

Ez a rövid tartalma annak a nagy-szerű amerikai filmnek, amelyet ma, pénteken kezd vetíteni a Szinkör Mozgó. Külön érdekessége a filmnek, hogy a női főszereplő, Frances Dee mellett, a férfi főszerepet Buster Crabbe játssza, ez a fiatal színész, aki az 1932-es losangelesi 400 méteres uszás világbajnoka.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Vasárnap d. e. 11-kor: Antonia, (10, 20, 30 lejes helyárakkal.) Poór Lili fel-

Palestine Oil Industrie Shemen Ltd.-HAIFA
Shemen élelölaj -- Shemen szappan

Ha az Ön fűszerese még nem tartja raktárán a SHEMEN ételolajat, kérje, hogy azt szerezz be és vásárlása alkalmával ezen márkával szolgálja ki.

Aki egyszer kipróbálta a prima minőségű SHEMEN-MENORAH háziszappant, állandóan fogja használni. Darabja 6 lej.

Több mint 600 kereskedő árusítja a minőségben felülmúlhatatlan SHEMEN ételolajat, mert izletes, tiszta és kiadóságban vezet! Főlerakat Nagyrománia részére: „Ageco“ Bucuresti, Calea Victoriei 29.

Kerületi képviselők: F. Weinberger Oradea, Str. Millerand 9., Josef Hilevicz, Arad, Str. Turnului 5., Marcell Kaldory, Timisoara, Str. Mărăsesti 6., Sandor Iacob, Cluj, Calea Victoriei 13.

tandíjfizetésre, — ez már a fantázia birodalmába tartozik. Pedig ez a morális kötelességünk és tartozásunk fenn áll. Nem vagyunk méltók embertársaink megbecsülésére, ha nem teljesítjük kötelességünket a diákságunkkal szemben.

Eheznek fáznak, rongyosok szegények. Pedig ők az intellektuális utánpótlásunk. Ők a mi jövőnk! Ezért erkölcsi és becsületbeli kötelessége minden zsidónak, hogy tagja legyen a diákszegélyzőnek, hogy áldozzon erre a célra, hogy ne legyen zsidó diák, aki a tandíj hiánya miatt ne tudja befejezni a tanulmányait.

lépése. Puskás Béla zenekarának közreműködésével. Ssz.: 89.) Hétfőn este 9-kor: Nótás kapitány. (10, 20, 30 lejes helyárak. Ssz.: 90.) Kedden este 9-kor: Felhő Klári. (Jubiláris előadás, Réthely Ödön művészi pályájának 25-ik évfordulóján. Ssz.: 91.) Szerdán este 9-kor: Bánk bán. (Az Ellen-zék előadása. Ünnepi est Katona József halálának évfordulóján. Poór Lili, dr. Janovics Jenő, Földényi László, Fekete Mihály, Tóth Elek, Forgács Sándor, Balázs Samu, Bárdy Teréz és Kerekes Ilona fellépése. Ssz.: 92.)

AZ OPERA MŰSORA

Péntek, április 21: Sámson és Dalila. Vasárnap, április 23: (este) A denevér.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor: Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor:

Csábítson el kérem. A szezon legnagyobb operett-szágere, főszerepekben: Liane Haid, Georg Alexander, Szőke Szakáll. Műsoron kívül legújabb hangos heti hirdó.

SZINKÖR-MOZGÓ MŰSORA

Pénteken 3, 5, 7 és 9-kor: Pánik a városban. Az amerikai filmgyártás remeke. A főszerepekben: Frances Dee és Buster Crabbe, az „oroszlánember“, az olimpiai 400 méteres uszás világbajnoka.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor: Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Texasi kalandor. Főszerepben: Tom Mix és a híres Tonny lova. Izgalmas és szenzációs kalandokkal teli film. Műsoron kívül legújabb hangos heti hirdó.

CORSO-MOZGÓ MŰSORA

Ma, pénteken premier: Finom uri család. Főszerepben: Anny Ondra.

ROYAL-MOZGÓ MŰSORA

Ma, pénteken premier: Fakeresztek. Dorgelés világhírű háborus regénye film. (A második „Nyugaton a helyzet változatlan.“)

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, április 22.

Bukarest, 19.30: Rádiózenekar. 20.45: Hírek.

Budapest, 9.15: Hegedű és zongora. — 9.30: Hírek. 12.05: Kvartett. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5: A játék, mint tanító és nevelőeszköz. 5.30: Énekar. — 6.10: Rádióamatőrposta. 6.40: Cigányzene. 7.30: Tóth Imre emlékirataiból. — 8: Nemzetközi vásár. 8.15: Daljáték a Studióból. 10.45: Pontos időjelzés, időjárás, majd grammofonlemez. —

Bécs, 20.35: Klasszikus osztrák operettek.

Berlin, 20: Harmonika. Heilsberg, 20.35: Tarkaest. Lipcse, 21: Filharmonikus hangv. Milánó, 20.45: Operett. Róma, 20.15: Énekhangv. Pozsony, 20: Tarkaest. Brünn, 21.20: Táncczene.

APRÓ
HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak ugy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

24 éves vallásos fiatalember ki üzletben is segédkezne, vidékre tanítónak elmenne. Cim: „Megbízható“ jelígere a kiadóba.

Német nevelőnő állást cserélné. Elmenne egy-két gyermek mellé ort. izr. uriházhoz. Megkeresések: Melchner Béla Hadad Jud. Salaj.

Keresek azonnalra üres szobát. Cimeket a kiadóba kérek.

Megbízható ügyes fiatalember kifutói, vagy hasonló alkalmazást keres. Cim a kiadóban.

Szállodai portáspak ajánkozik, vagy hasonló állást keres, jó referenciákkal megbízható fiatalember. Cim a kiadóban.

30 év óta Alba-Iulia fennálló, jól bevezetett detailfaüzlet irodahelyiséggel és emeletes színekkel, haláleset miatt, előnyös feltételek miatt bérbeadó. Erdeklődni: Vdv. Adolf Kohn, Alba-Iulia.

Naponta frissen fejt kóser tehen és bivaly tej, valamint naponta frissen készített kóser tejszín, tejföl, vaj és túró kapható Schwartz Ignácénál, str. Filipescu (Szentlélek ucca) 7. vagy Unio u. 10 szám.

Értékes szépirodalmi
művek darabja 20 lej

Szép Ernő: Lila akác 20 Lei
Farrère: A tükörkissasszony 20 Lei
Toudouze: Vulkanok ébresztője 20 Lei
Bedel: Jerome szerelme északon 20 Lei
Bennett: Mr. Prohack 20 Lei
Bennett: Hugo 20 Lei
Magre: A tigris titka 20 Lei
Fouchardiére: Ha nagyjaink visszatérnek 20 Lei
Renard: A bacillusember 20 Lei

HIREK

Corso Mozgó

Ma, pénteken premier:

Anny Ondra

Finom url család

Helyárak: 1-5. sorig 20 lej, az összes többi helyek 25 lej.

A példa ragadós!

Irta: Krönika Iró.

KÉPVISELŐ PAPA: Nézd csak Gyurka, ma a tanító bácsi intést küldött. Azt írta, hogy a francia dolgozóit rosszak, nem figyelsz az előadásra és többször elkéstél. Ez nem szép tőled fiam. Nagyon bánt, hogy ilyen vagy. Ennek nem szabad többet előfordulnia.

GYURKA (képviselő fia): Micsoda? A tanító bácsi ezt merde rólam írni. Majd adok én neki, úgy belerugok, hogy atól holtig koldul.

KÉPVISELŐNE (kétségbeesetten): De az istenért, Gyurka, hogy beszélsz te a tanító bácsiról.

GYURKA: Hallgass, ne taníts engem, mama. Mit hallgatsz te egy ilyen zsidóra. Igen, mondom neked, a tanító egy vén hülye... egy csirkefogó, egy gazember, egy rinocerosz... egy...

KÉPVISELŐ PAPA: Gyurka, ha rögtön el nem hallgatsz, mindjárt megverlek.

GYURKA (boxolásra vágja magát fenyegetőleg az apja felé indul): Pappa, ne hozzád ki a békéltetésből. Mindjárt torokom foglak és kidoblak.

KÉPVISELŐ PAPA: Fraulein, az istenért, hát így nevelni maga a gyermek?

GYURKA: Pappa, ne avatkozzál az én nevelésembe, az az én magánügyem. Még te beszélsz, te játékbartlangtulajdonos, te agyag edény, te panamista, te rablóvezér...

KÉPVISELŐ PAPA: Az istenért, anyukám küldjünk az orvosért. Gyurka elmebajt kapott!

FRAULEIN (sirva): Dehogy, nincs Gyurkának semmi baja. A nagybecsű Bukarestben, akitől most volt látogatásban, elvitte a parlament ülésére, éppen amikor a Lupu, Robu, Solomon, Cuza képviselők beszéltek s amikor a nagy verekedés volt, ott tanulta ezeket a szavakat. Azóta nem bírok vele! Engem még külön szavakkal traktál!

KÉPVISELŐ PAPA, MAMA (Sirva egymás keblére borulnak.):

— Münchenben és környékén még téli időjárás uralkodik. Berlinből jelentik: Münchenben és környékén tegnap még 20 fok körül volt a hőmérséklet. Az éj folyamán váratlanul nagy hószüvedés állott be s a hígany a fagypontra esett. Tegnap havazott a bajor fővárosban.

— Négy darab kovakő. Nagy és Párdi rendőrségi detektívek tegnap egy parasztot fogtak el, akinél négy darab kovakövet találtak. A parasztot igazoltatás és a jegyzőkönyv felvétele után szabadon engedték. Négy száz lej pénzbüntetést kell fizetnie a kovakövek miatt.

— Leugrott a toronyból Petrozsényban egy nyugdíjas. Petrozsényból jelentik: Schidek György bányatársulati altiszt szerdán reggel, a mise alatt fellopózkodott a toronyba, ahol elrejtőzve, kinyitotta az ablakot és 50 méter magasságból levetette magát. 52 éves volt. Hátrahagyott búcsulevelében azt írta, hogy nem bírja tovább a lelkeszenvedéseket s megválni az élettől. Határozott okot nem ad meg, a levél csak sejteti, hogy erősebb lelki momentumok játszottak közre az öngyilkosságánál. A rom. kat. plébánia udvarán Lucaci rendőrségi bűnügyi komiszar jelent meg, majd Sofonea tisztí főorvos, akik azonban csak a beállott halált konstatálták, hogy mi indíthatta a tett elkövetésére azt sem a nagyszámú megjelent ismerősök, sem a nála talált levélből megállapítani nem lehetett. Halála szűles körben részvétet keltett.

— Heves hóviharok dühöngenek a La Manche esatornán. Londonból jelentik: A La Manche esatornán heves hóviharok dühöngenek. Délanglia több pontján is havazik.

— A liechtensteini kormány megszigorította az állampolgárság megszerzését. Bécsből jelentik: Vaduzi jelentés szerint a liechtensteini kormány megszigorította az állampolgárság megszerzését s felfüggesztette az okmányok kiadását.

— Bizonytalan időre elhalasztották az alabamai négerper fővádlottja halálának végrehajtását. Newyorkból jelentik: Haywood Patterson, az alabamai négerper fővádlottja halálának végrehajtását bizonytalan időre elhalasztották.

Megbízható, jóízű, olcsó a Koprok csokoládés hashajtó.

— Az amerikai őszi buza kilátásai kedvezőtlenek. Londonból jelentik: Az amerikai őszi buza kilátásai nagyon kedvezőtlenek. Legfeljebb 90 millió métermázsá termést várnak, szemben a két év előtti 214 és az elmúlt év 125 millió métermázsával.

— Öt kilo nyomdabetűt találtak az uccán. A kolozsvári rendőrséghez öt kilós csomagban egészen új nyomdabetűt hoztak be. Az uccán valaki elvesztette a betűket, amit a becsületes megtaláló pedig a rendőrségre vitt. A betűk igazolt, jogos tulajdonosa átveheti a csomagot a rendőrség bünyügyi osztályán.

— KKASE sportegyesület folyó hó 21-én, pénteken este 8 órai kezdettel tartja az Unitárius Kollegium tornatermében évi rendes tisztújító közgyűlést, a melyre ezuton hívja meg tagjait a Vezetőség.

— Mussolini a termelés, a hitel és kereskedelem új alapokra való fektetésének szükségességét hirdette az interparlamentaris kereskedelmi értekezleten. Rómából jelentik: Megnyitották a XIV. interparlamentaris kereskedelmi értekezlet ülést. A megnyitó ünnepségen megjelent a király is. Mussolini üdvözlő beszédében a kontingentálások és a devizakorlátozások rendszere ellen foglalt állást s termelés, hitel, kereskedelem és valutapolitika új alapokra fektetésének szükségességét hirdette.

— Japán-holland döntőbíráskodási egyezmény jött létre. Hágából jelentik: Japán-holland döntőbíráskodási egyezmény jött létre a hollandiai vitás kérdések eldöntésére.

— Százezer söröshordót akarnak exportálni Németországból Amerikába. Berlinből jelentik: Amerikai üzletemberek tárgyalást folytatnak 100 ezer sörshordó Amerikába, történő exportja iránt.

— Április 25-én a leszerelési konferencia főbizottsága folytatja a Macdonald tervezet vitáját. Genfből jelentik: Április 25-én a leszerelési konferencia főbizottsága folytatni fogja a Macdonald-tervezet részletes vitáját.

Royal Mozgó

Ma, pénteken premier:

FAKERESZTEK

A világháború legrealisabb megelevenítése. Pacifista irányzata miatt a Hitler-reakció Németországból kitért. Francia film.

Helyárak: 1-5. sorig 20 lej, az összes többi helyek 25 lej, erkély 20 lej.

— Az erdélyi jesivabochereket kiűzték Frankfurtból. Nagyváradról jelentik: Néhány évvel ezelőtt a világ minden tájáról keresték fel zsidó fiatalembereket a frankfurti jesivát, amely a németországi s a világ összszidóságának jóvoltából módot nyújtott a zsidó fiataloknak, hogy talmudi tanulmányaik mellett világi ismereteket is elsajátítsanak. A frankfurti jesiva államilag elismert intézmény volt s a felsőiskolai jogokat élvezte. A jesiva növendékei különöz szubvenciókban részesültek s teljesen tanulmányaiknak élhettek. A jesiva Hoffmann romániai származású főrabbi vezetése mellett működött. Ezeknek a békés időknek azonban most már befellegzett, mert az egykori mazolóság, a mazolósággedekre jellemző „szinát” talmud chochom-ával vetette magát annak a kipusztítására, ami magán viseli a zsidó bélyeget. Egymás után következtek a hitleri intézkedések. Megvonták a jesivától a nyilvánossági jogot. Leterrorizálták a jesivában tanító tanárokat. Kiutasították az idegen állampolgáru növendékeket. Hazaárulással vádolták meg őket. Ugyhogy a jesiva növendékeinek élete forgott kockán. De nem volt mit tenniük. Menekülniök kellett. Hazajöttek. A pészach ünnepre haton érkeztek haza Nagyváradon lakó szüleikhez a jesiva növendékei közül. Ünnepelelni. A szemükben még ott vágog a halálfélelem. Arcuk sapadt a kiállott izgalmaiktól. A Nagyváradra érkezett növendékek elmondották, hogy egy szép napon felkeresték őket a barnaingesek, becsmorgoltattak s kikísérték az állomásra őket. Ennyi történt.

— Nem lesz elkerülhető a pártszakadás a franciaországi szociáldemokrata pártban. Párisból jelentik: Politikai körökben meg vannak győződve afelől, hogy a költségvetés másodsorú olvasása során újabb nézeteltérések fognak felmerülni a francia szociáldemokrata pártban. Az ellenfeles csoportok politikai felfogásában semmi változás nem állott be s a pártszakadás csak elhalasztódott, de végképpen még nem volt elkerülhető.

Ma este: A Fakeresztek ünnepi díszelőadása. A kolozsvári moziéletnek nagy szenzációja van. Ma este 9 órakor a Royal-mozi ünnepi díszelőadás keretében mutatja be először Romániában a Pathé-Nathán-gyár világhírű háborús filmepozsát, a Fakeresztek című grandiózus filmalkotást. Az ünnepi díszelőadás az összes hatóságok fejei: a katonaság, polgári alakulatok, egyesületek, valamint a sajtó összes képviselői jelen lesznek, hogy a Fakeresztek első gála-bemutatójának jelenlétükkel minél nagyobb fényt kölcsönözzenek. A ma esti ünnepi díszelőadás dr. Ligeti Ernő, valamint Gherasim Pintea mondják az ünnepi bevezető szavakat, melyekkel méltatni fogják a Fakeresztek erkölcsi és emberi egészen rendkívül jelentőségét. Mint ismeretes, a bukaresti bemutaton öfelsége a király is megjelent egész udvari kísérettel, a Pathé-Nathán-gyár pedig a Népszövetség mellett működő békebizottság ezidei nagy aranyérmét nyerte el ezért a páratlan filmalkotásért. A ma este pontosan 9 órakor kezdődő gálaelőadásra a nagyközönség számára is bocsátanak ki még korlátozott számban jegyeket.

„FILT” cipő
tökéletes,
elegáns,
tartós
Csak a jobb cipőüzletekben kapható

Budapesti Nemzetközi Vásár május 6-15.

Több mint ezer gyáros és iparos kiállító. Tömegárúk. — Minőségi cikkek. Magyar mezőgazdasági exportárúk bemutatója.

Exportüzlet pengő ellenében

Nagyszabású divatfelvonulások. — Kozmetikai kiállítás. — Repülőgépkiallítás. — Bélyegkiállítás és bélyeg-tözsde. — Telepítési és építkezési kiállítás. — Mintatánya. — Öntözés, fásítás. — Baromfi és apróállat kiállítás. — Borcsoport. — Kisipari galéria. — Háziipari csoport. Nagyszabású utazási, vízum-, szórakozási és gyógyászati kedvezmények a vásárigazolványok alapján május 26-ig.

Vásárigazolvány és felvilágosítás kapható:

Clujon: „Hermes” Biroul de Voiaj si Cassa de Schimb Calea Regele Ferdinand 13. és Agences de Wagons-Lits, Plata Unirii No. 18-nál.

NAPRÓL NAPRA

Jimmy Walker volt newyorki főpolgármester házasságkötése után még néhány hétig a francia Rivierán maradt, azután vissza fog térni az Egyesült Államokba. Ugy hírlik, hogy a volt főpolgármester nagy francia borkereskedelmi cégekkel megállapodást kötött s ezek amerikai képviselőit veszi át.

A 27 éves Vilmos herceg, a német trónörökös legidősebb fia Bonnbán eljegyzett egy urleányt, aki a Hohenzollernek házi törvényei szerint nem tartozik az egyenrangú közé. Az exczsászári ház főudvarmesterei hivatala nem veszi tudomásul az eljegyzést.

A Mont Everest légi expedíció repülőgépe újra átrepülte a föld legmagasabb hegyóriását.

Svájcban az utóbbi tizenkét hónap alatt több mint nyolcezer vitorlázó és 43 ballonfelfalás volt.

Az olasz ökölvívó szövetség Primo Carnarának megengedte a nehézsúlyú boxoló bajnoki cím viselését anélkül, hogy megelőzőleg ki kellene állania bárkivel is mérkőzésre.

A Do X. óriás hidrolánt besorozzák a német Lufthansa gépei közé. Az óriás repülőgép májusban európai körrepülésre indul.

Négy hajó legénysége dolgozik az Akroon óriásléghajó roncsának kiemelésén. Londonból jelentik: Newyorki jelentés szerint négy hajó legénysége dolgozik az Akroon óriásléghajó megtalált roncsának kiemelésén. Az alumínium vázrészt és a burkolat egy részét már kikötő felő vontatják.

Laskai Dénest kiadták Magyarországnak. Bécsből jelentik: Laskai Dénest, a svájci magyar borházak alapítóját, aki a magyar államkincstárt másfél millió pengővel s svájci tőkésekkel több százezer svájci frankkal megkárosított, Auszria nem Svájcnak, hanem Magyarországnak adta ki. A szélhámos átadása délben megtörtént Hegyeshalomnál.

Legújabb hírek a németországi náci-paradicsomból. Berlinből jelentik: A nemzeti szociálisták országos élelmiszer gyűjtést folytattak le. A cél az volt, hogy Hitler mai születésnapján ne legyen senki a birodalom területén, aki szükséglet és éhséget szenved. Szászországban a hónap végén számos igazságügyi főtisztviselő fog „megválni” a közszolgálatból. A birodalmi kormány a napokban tárgyalást kezd a berlini francia nagykövettel a négyhatalmi egyezménytervezet ügyéről.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Ujra megindítják a bankóprést Amerikában

Politikai céljai vannak a dollár árfolyamhanyatlásának?

A dollár-inflációs hírekre az értéktözsdéken ugrásszerű áremelkedések voltak. Az árfolyamesés az amerikai áruk versenyképességét akarja biztosítani. Japán ellen irányul a mesterséges árfolyamcsökkentés?

Roosevelt szerint a dollár-bankjegyek szaporítása kizárólag a termelés megfelelő ellátására irányul

London, április 20. A dollár a tegnapi londoni tőzsdén újra gyengült arra a hírre, hogy az amerikai demokrata rezsim újabb ezer millió dollár bankjegy forgalomba hozatalára adott ki utasítást. Egyidejűleg a párizsi értéktözsde is a dollár tegnapi 10 százalékos veszített értékéből. Amerikában a dollár-inflációs hírekre az értéktözsdeken és a kereskedelmi forgalomban ugrásszerű áremelkedések jöttek létre.

A newyorki értéktözsde az inflációs hossz során 10 százalékos árfolyam emelkedések voltak az összes értékekben. Tőzsdezárlatkor a hossz még fokozódott.

Az amerikai pénzügyi világban pánikot keltettek a küszöbön álló inflációról szóló hírek. Bizonyosra veszik, hogy már közelebről elő fogják terjeszteni az inflációra irányuló felhatalmazás javaslatát.

Egyidejűleg az amerikai részvénytársaságok az európai tőzsdéken tegnap szintén veszítettek árfolyamukból.

Angliai beavatott körökben meg vannak győződve afelelől,

hogy a dollár árfolyamhanyatlásának, amelyet amerikai intézkedésekkel provokáltak ki, politikai céljai vannak

Ezért választották meg hozzá az időpontot is, amely mint ismeretes a közelnapokban megkezdődő washingtoni nemzetközi tanácskozások közvetlen megelőzője. A lapok szerint Roosevelt elnök a valuták stabilizációjára irányuló tervének előterjesztésénél hivatkozni akar a dollár árfolyamhanyatlására.

Az árfolyamesés ugyanis a nemzetközi piacokon versenyképességet fog biztosítani az amerikai árukban,

abban az esetben is, ha az amerikai szövetségi fővárosban meginduló nemzetközi kormányfői tanácskozásokon nem is tudnának megegyezni az aranystandardhoz való visszatérésben. A dollár felhígítása kétségtelenül legérzékenyebben fogja érinteni az európai országok exportlehetőségeit. Az amerikai ipar és mezőgazdaság eddig is erős versenyhátrány volt, de a lecsökkent értékű dollárral katasztrófálisan hátrébe szoríthatják az európai kivitelt.

Angol pénzügyi körökben arról is meg vannak győződve, hogy az amerikai kormány azért nem hajlandó külföldön intervenciót vásárlásokkal a dollár árfolyamát a jövőben megjavítani,

hogy Angliát a dollár árfolyamhanyatlásával kényszerítse az aranystandardhoz való visszatérésre.

Kétségtelen, hogy az árfolyamesést szenvedett dollár a nemzetközi kereskedelemben az amerikai árukat újra versenyképessé teheti az angliai árukkal szemben.

Az amerikai valuta tegnap az összes világtözsdeken árfolyamesést szenvedett. Az angliai véleményekkel szemben amerikai beavatott körökből származó értékelések szerint a dollár mesterséges árfolyamcsökkentésére törekvés

nem annyira az európai, mint inkább japánellenes intézkedés.

Japán valutájának felére történt leértékelésével Amerika iparának veszélyes versenytársává lett s nemcsak a távolkeleti piacokon, hanem az amerikai kontinensen is. Az új amerikai demokrata rezsim ellene van a vámfalak további kiépítésének s így nem igen áll rendelkezésére más eszköz, mint a dollár-infláció

ció az egyre türethetlenebbé váló japán versengéssel szemben.

Egyidejű jelentés szerint Roosevelt szembeszállt azzal a magyarázattal, hogy az amerikai pénzügyi intézkedések jellege szabályozott dollárinfláció volna. A kormány nem gondol olyan bankjegyszaporításra, amely az államháztartás deficitjének fedezésére szolgálna. Az új dollár bankjegyek kibocsátása kizárólag

azt a célt szolgálja, hogy ellássák a termelést megfelelő mennyiségű bankjegymennyiséggel.

Newyorki jelentés szerint vezető amerikai nagyipari, kereskedelmi és bankkörök meglepedéssel üdvözik a dollár árfolyamesését célzó intézkedéseket.

Az Evening News egyidejű távirata szerint Roosevelt elnök újabb aranykivételi tilalmat rendelt el.

Berinde borsai lelkész antiszemita zendülést szított a szatmármegyei falvakban

Reismann Hermann mózesfalui zsidó kereskedőt életveszélyesen megsebesítették

Sátmar-Szatmár, április 20. Berinde Andrei, az emlékezetes borsai zendülések papja, újra aktivitásba lépett. A husvét ünnepeken a szatmármegyei Mózesfaluban teljesített papi funkciókat és a templomi szószelekről olyan gyűjtő, antiszemita beszédet tartott, hogy Mois Grigore nevű parasztagada a templomból kijövet az első szembefövő zsidót, Reismann Hermann kereskedőt egy hatalmas kövel úgy fejbeütötte, hogy a szerencsétlen embert koponyatöréssel a szatmári kórházba kellett szállítani. Felépüléséhez alig van remény.

Mialatt Mois Grigore elkövette hőstettét, Berinde lelkész végigvezette a felizgatott paraszttömeget a falu uccáin és sorra bezúrták a zsidó házak ablakait. A hadjáratot maga vezette és egy szegény zsidó özvegyasszony ablakait sajátkezüleg verte be. Másnap Avasfelsőfaluba ment, ahol ugyancsak templomi szónoklatot akart tartani. Demian Cecil, a község román lelkésze azonban nem engedte meg, hogy a templomban beszéljen. Be-

rinde ekkor a szabad ég alatt gyűjtötte össze a parasztokat és gyűlöletes antiszemita szónoklatot tartott előttük. Felhívta a parasztságot, hogy támogassák őt a zsidók elleni munkájában. Beigérte, hogy le fogja hozni a diákságot és el fogja kergetni a zsidókat. A további izgatásoknak Demian lelkész vetett véget, aki mint Berinde egyházi felettese, vizsgálatot indított az antiszemita pap ellen lázító eljárása miatt. Berinde innen Bikszádra ment és a bikszádi román pap fiának társaságában egy Mayer nevű terribi zsidót keresztvetésre és térdreborulásra kényszerített utközben, majd cibálni kezdte a zsidó szakállát. A szerencsétlen embert alaposan megverték.

Az Uj Kelet munkatársa felhívta a csendőrség és az ügyészség figyelmét az esetre. Berinde és társa még mindig szabadlábban vannak és nem indult ellenük semilyen eljárás. Szatmár megye egész zsidósága és a szerencsétlen Reismann Hermann öt gyermeke elégtételt vár a hatóságoktól.

A párizsi Figaró szerint elviselhetetlen szemtelenségre vall, hogy Hitler az angol parlamentnek is parancsolni akar

Egy Nobel-díjas németországi zsidó tudós megrendítő hitvallása az asszimiláció ellen

London április 20. A Times és a Daily Herald feltűnést keltő cikkeiben kommentálják, hogy az angol kormány eddig még nem válaszolt a németek tiltakozó jegyzékére. A Times szerint az alsóházi vita feljogosít annak megállapítására, hogy Németország elvesztette nagyrészt azoknak a szimpátiáknak, amelyeket az elmúlt tíz-tizenkét évben sikerült magának megszereznie. Különösképpen észlelhető ez a munkáspárt kebelében.

A Times, amely bizonyos mértékig a hivatalos angol álláspontot képviseli, a nagyobb nyomaték kedvéért ismét leközi Sir Austen Chamberlainnek a képviselőházban tartott igen élehangú beszédét majd ezeket írja:

„Az angolok gyűlölik az üldöztetés minden formáját. Már pedig a nemzeti szociálista parlament politikai ellenfe-

leit és a zsidókat olyan kiméretlenség-gel nyomja el, amely valóságos pokol azok számára, akik a személyes szabadságot a legnagyobb alkotmányos értéknek tekintik. Ez az elnyomatás még nem szűnt meg. Macdonald egy hónapjal ezelőtt rámutatott Genfben arra, hogy az angol nép csak úgy járulhat hozzá a leszereléshez, ha előzőleg megteremtődik a biztonság a közös megértés és a nemzeteknek egymásba vetett hite. De Macdonald azt is mondta, hogy az angol nép csak partnereinek alapos megismerése után előlegezheti ezt a bizalmat. Az alsóházi vita megmutatta, hogy Angliában nagyon alá van aknázva a Németországgal szembeni bizalom és ugyanez a helyzet a többi országokban is.

Párizs, április 20. Az alsóházi vita ellen az angol kormánynak átnyújtott

német tiltakozás nagy szenzációt keltett Párizsban. A Figaro szerint az elviselhetetlen német szemtelenség parancsolni akar a régi angol parlamentnek is, úgy, ahogy otthon a Reichstagnak parancsolnak most. „Angliában még él a parlamentáris szabadság” — állapítja meg a L'ordre. Míndegyik képviselő szabadon mondhatja meg véleményét. Az angol kormányt semmi esetre sem lehet tehát felelősségre vonni. Az Ere Nouvelle reméli, hogy a német tiltakozás még közelebb fogja hozni Angliát a francia demokráciához és szorosabbra fűzi a szívélyes baráti kapcsolatokat.

Berlin, április 20. Frank professzor, a göttingeni egyetem tudós tanára, aki a fizika Nobel-díját kapta meg 1925-ben, a következő megrendítő levelet intézte egyetemének rektorátusához:

„Kérem a hatóságoktól rendelkezési állományba való helyezésemet. Remélem, hogy tudományos munkásságomat Németországban fogom folytatni, de bennünket, német zsidókat úgy kezelnek, mintha idegenek s az ország ellenségei volnánk. Szeretném, ha a mi fiaink abban a tudatban nőnének már fel, hogy soha többé nem fogják magukat németnek tekinteni. Azoknak, kik közülünk végigesimáltak a háborút, megengedték, hogy továbbra is az állam szolgálatában maradjanak. Ami engem illet, nem vagyok hajlandó igénybevenni ezt a kegyet.”

Frank professzor levele a német asszimiláció összeomlásának megrendítő bizonyítéka. A kiváló tudós végigharcolta a világháborút és megkapta az elsőosztályú vaskeresztet. Az atomról és molekuláról írott tudományos értékezései az egész világ elismerését váltották ki számára. A Rockefeller alapítvány jelentős összegeket bocsátott a német egyeteméről elűldözött tudós rendelkezésére hogy folytathassa tudományos munkálkodását.

Zeletzkyt nem adják ki Csehszlovákiának

Bucuresti-Bukarest, április 20. Illetékes helyen megcafolják azt a hírt, hogy Zeletzkyt ki fogják szolgáltatni Csehszlovákiának. Ez a hír alaptalan.

Hűvösen fogadták Rómában a román delegációt

Bucuresti-Bukarest, április 20. A Lupta méltatlankodva kommentálja azt a hírt, hogy a római interparlamentaris kereskedelmi konferenciára Pop Csiesó István vezetésével elutazott román delegációt a megérkezésnél nem fogadta az olasz kormány egyetlen tagja sem. Kínosan érintette a román küldöttséget az a tény is, hogy Chicó román követ elutazott Rómából.

Jellemző, hogy Göring német minisztert, amikor arról beszélt, hogy a gazdasági válságot nem lehet megoldani a politikai válság megoldása előtt Mussolini melegen üdvözölte.

Egy húsvéti nagyváradi filléres gyors kálváriája

Bucuresti-Bukarest, április 20. Húsvétkor egy filléres vonat indult Bukarettől Nagyváradra és vissza. A vonatot egy Glodenberg nevű egyén szervezte meg, aki tévedésbe ejtve a vonat személyzetét, 80.000 lejjel megszökött. Erre Tövisen leszállították az utasokat akiknek csak egyrésze tudott jegyét váltani a hazautazáshoz, másik részük ottmaradt az állomáson. A rendőrség 3 egyént letartóztatott.

Az új lakbérleti törvény magyar fordítása kapható dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Str. Memorandului 24. Ára 10, vidékre 15 lej, előre beküldve bélyegben.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. Telefon: 9-17.

Telex
plátó
No. 224.
da Bar
Telefon
Havont
évre 60
földre:
félvre
delesek
KELET
zsidósá
keink u
rás meg

A hull

A ces
sitásokb
redt az
Mi te
amelyne
lékban z
revetlen
számu t
leri mő
fosztoga
Hogya
széli v
érvényh
A fel
őrségne
tisztvis
tesekkel
Ez a
A re
objektív
örtálló
egészen
nok bar
Elszo
Nemc
érint, k
tett hit
Nemc
akik él

Ideol

Odaha
tek be
egész
találma
laráltak
Ugya
geinek
vették
sebb v
Odah
többi
zsidóka
ha tört
zétől.
Es a
got is,
lista ug
a szája
Ha a
ugyana
ítélük
A zsi
a szoci
nem ta
lehet
hangos
Görin
és szá
elvetek
kénysz
Görin
emelt
„Hit
nalizm
sát, h
szocial
kinek,
cional
cialist
Ana
latram
A G
itelt
csak a
hogy
A z
ler za
otthon
marxi
A n
Német
fejébe
Rage
A t
pan e
annak
faló,
szelle
tatja!
Es
— Le
Me
azt
csak
szocia
A
ajkur